

UNIVERZITA KARLOVA  
**3. LÉKAŘSKÁ FAKULTA**

*Stomatologická klinika*



**Tereza Novotná**

**Povědomí o profesionální dentální hygieně  
u vysokoškolských studentů**

*Professional Dental Hygiene Awareness in University  
Students*

*Bakalářská práce*

Praha, květen 2022

Autor práce: Tereza Novotná

Studijní program: Dentální hygienistka

Bakalářský studijní obor: Specializace ve zdravotnictví

Vedoucí práce: **Mgr. Petra Křížová, DiS.**

Pracoviště vedoucího práce: **Stomatologická klinika 3. LF UK  
FNKV**

Předpokládaný termín obhajoby: červen 2022

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracovala samostatně a použila výhradně uvedené citované prameny, literaturu a další odborné zdroje. Současně dávám svolení k tomu, aby má bakalářská práce byla používána ke studijním účelům.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací. Potvrzuji, že tištěná i elektronická verze v Studijním informačním systému UK je totožná.

V Praze dne 9. 5. 2022

Tereza Novotná

## **Poděkování**

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé práce paní Mgr. Petře Křížové, DiS. za odborné vedení a užitečné rady, které mi během psaní poskytla. Velké díky náleží i mé rodině za podporu a trpělivost během celého studia.

## Obsah

Úvod.....	6
1 Teoretická část.....	7
1.1 Dentální hygiena.....	7
1.1.1 Profesionální dentální hygiena.....	8
1.1.1.1 Stanovení léčebného plánu.....	8
1.1.1.2 Vyšetření pacienta v ordinaci dentální hygienistky.....	10
1.1.1.3 Odstranění zubního kamene.....	11
1.1.1.4 Čištění a leštění zubů.....	13
1.1.1.5 Pískování.....	13
1.1.1.6 Aplikace fluoridů.....	15
1.1.1.7 Motivace a instruktáž.....	16
1.1.1.8 Bělení zubů.....	17
1.1.2 Profese dentální hygienistka.....	18
1.1.2.1 Odborná způsobilost k výkonu povolání dentální hygienistky.....	19
1.1.2.2 Celoživotní vzdělání.....	20
1.1.2.3 Kompetence dentální hygienistky.....	20
1.2 Povědomí o oboru dentální hygieny.....	21
1.2.1 Asociace dentálních hygienistek.....	22
1.2.2 Zdravotní pojišťovny.....	23
1.3 Vysoká škola.....	24
1.3.1 Student vysoké školy.....	26
2 Praktická část.....	27
2.1 Cíl práce.....	27
2.2 Hypotézy.....	27
2.3 Soubor a metodika.....	27
2.4 Výsledky dotazníkového šetření.....	28
2.5 Diskuze.....	47
Závěr.....	51
Souhrn.....	52
Summary.....	53
Seznam použité literatury.....	54
Seznam tabulek a grafů.....	60
Seznam příloh.....	61

## Úvod

Základní vztah k péči o chrup se formuje již v útlém dětství, kdy rodiče předávají hygienické návyky svým dětem. Rodiče, kteří byli vedeni k pravidelné ústní hygieně, zpravidla ke stejným zvykům vedou i děti. Pokud rodič sám neprovádí důkladnou ústní hygienu, nenavštěvuje zubního lékaře, či dentální hygienu. Je dost pravděpodobné, že dítě půjde stejným směrem.

V mladší dospělosti, kdy jedinci přebírají vlastní zodpovědnost za svou ústní hygienu, se sami musí rozhodnout. Sami se rozhodují, zda absolvují preventivní prohlídky zubního lékaře, či navštíví dentální hygienu. Postavení základů správných návyků a kvalitní hygieny již v dětství je proto velmi důležité.

Mým cílem je zjistit, jak jsou na tom studenti vysokých škol se znalostmi o profesionální dentální hygieně. Zajímá mě především, zda studenti dentální hygienu navštěvují, či nikoliv a co je k takovému rozhodnutí vede.

# 1 Teoretická část

## 1.1 Dentální hygiena

Dentální hygiena je péče o dutiny ústní s cílem udržení ústního zdraví.

Ústní zdraví v roce 1999 definoval prof. MUDr. Jan Kilian jako: „*stav plné normality a funkční výkonnosti zubů a jejich podpůrných struktur, jakož i okolních částí ústní dutiny, dále pak různých struktur souvisejících se žvýkáním a maxilofaciálním komplexem.*“<sup>1</sup>

Hlavním cílem orální hygieny je zabránit vzniku onemocnění, které jsou způsobené zubním plakem. Plak je povlak ulpívající na povrchu zubu. Je tvořen velkým množstvím bakterií a je nutné jej odstranit. Pokud k jeho eliminaci nedojde, může způsobit závažné problémy, jako je například zubní kaz, onemocnění dásní, či onemocnění závěsného aparátu zubu.<sup>2</sup> Dentální hygienistka předchází těmto problémům, podporuje a udržuje zdraví v ústech lidem všech věkových kategorií tím, že poskytuje vzdělávací, preventivní a terapeutické služby.<sup>3</sup>

Ústní hygiena zahrnuje složku individuální a profesionální. Individuální ústní hygiena je prováděna každým jedincem samostatně v domácím prostředí. Pomůcky individuální hygieny se dělí na mechanické a chemické. Mezi mechanické pomůcky patří zubní kartáček, jednosvazkový kartáček, mezizubní kartáček, škrabka na jazyk a jiné. Chemické prostředky jsou zubní pasty, gely, ústní vody a jiné.<sup>4</sup> Profesionální dentální hygiena prováděná v ordinaci dentální hygienistky bude více rozebrána v další kapitole.

---

<sup>1</sup> KILIAN, Jan. *Prevence ve stomatologii*. 2. rozš. vyd. Praha: Galén, c1999. ISBN 80-726-2022-3. Str. 67

<sup>2</sup> MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentářky*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4865-8. Str. 245

<sup>3</sup> WILKINS E.M. *Clinical Practice of the Dental Hygienist*. 12th edition. Philadelphia: Wolters Kluwer. 2017. ISBN 9781496396273. Str. 6

<sup>4</sup> MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentářky*. Str. 245

### 1.1.1 Profesionální dentální hygiena

Vytvoření podmínek pro individuální ústní péči v rámci osobní hygieny každého jedince je hlavním úkolem profesionální dentální hygieny. Zpravidla je zajištěná dentální hygienistkou.

Profesionální dentální hygiena sestává z několika úkonů, mezi které patří – eliminace zubního povlaku, supragingiválního nebo subgingiválního kamene a odstranění pigmentací, motivace a instruktáž. Profesionální čištění je zakončeno vyleštěním povrchů zubů a aplikací lokální fluoridace.<sup>5</sup> Součástí profesionální hygieny může být i výživové poradenství. Pokud dentální hygienistka správně namotivuje pacienta v oblasti výživy, může předejít vzniku některých onemocnění v dutině ústní.<sup>6</sup> Vybrané úkony profesionální dentální hygieny budou popsány v následujících podkapitolách.

Pro účelnou a efektivní péči je nutné důkladné vyšetření všech pacientů pomocí adekvátních vyšetřovacích nástrojů. K dispozici by měly být rentgenové snímky zubů. Na základě toho je možné stanovit správnou diagnózu a navrhnout individuální plán.<sup>7</sup>

#### 1.1.1.1 Stanovení léčebného plánu

Při sestavování preventivního a léčebného plánu u jednotlivých pacientů má velké zastoupení jak zubní lékař, tak dentální hygienistka. Sestavení plánu můžeme shrnout do přípravné, hygienické, definitivní a udržovací fáze.<sup>8</sup>

První fází je tzv. přípravná fáze, při níž je zubním lékařem a dentální hygienistkou získávána od pacienta anamnéza. Zjišťuje se stav jednotlivých tkání parodontu, sliznic a úroveň hygieny. Na základě klinického

---

<sup>5</sup> MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentářky*. Str. 252

<sup>6</sup> ZOUHAROVÁ, Zuzana. *Zdravý úsměv: péče o zuby a dásně*. Brno: ERA, 2008. Zdravá rodina (ERA). ISBN 978-80-7366-124-3. Str. 81

<sup>7</sup> KOVALOVÁ, Eva a Michal ČIERNY. *Orální hygiena. I. část*. Prešov: Pavol Šidelský – Akcent print, 2006. ISBN 80-969419-3-3. Str. 8

<sup>8</sup> KOVALOVÁ, Eva a kol. *Orální hygiena II., III*. Prešov: Pavol Šidelský – Akcent print, 2010. ISBN 978-80-89295-24-1. Str. 91



a rentgenového vyšetření je pak stanovena diagnóza, podle níž jsou pacientovi navrženy postupy v jeho léčbě. Pacient je seznámen s tím, jak je možné onemocnění předejít. Případně je informován o tom, jak lze zastavit jeho progresi.

Úkolem hygienické fáze je provedení profesionální dentální hygieny zahrnující eliminaci plaku, zubního kamene v supragingiválním i subgingiválním prostoru a odstranění pigmentací. Následně jsou zuby vyčištěny a přešetřeny, aby se dosáhlo hladkého povrchu. Nakonec je nanesen přípravek s vysokým obsahem fluoridů z důvodu zvýšení odolnosti zubní skloviny vůči kyselinám. Důležitou součástí profesionální péče je instruktáž správné techniky vybraných pomůcek a motivace k jejich používání. Součástí hygienické fáze může být i úprava výplní, pečetění fisur a bělení zubů. Zubní lékař v hygienické fázi provádí extrakci zubů, u kterých není možné zaléčení endodontickým ošetřením, provizorní výplně, vyplnění kořenových kanálků a podobně.

Definitivní fáze zahrnuje zpravidla zákroky prováděné zubním lékařem, např. zhotovení výplní, chirurgické výkony na parodontu, protetická, či ortodontická ošetření. Dentální hygienistka pacientovi kontroluje používané pomůcky a techniky čištění, popřípadě doporučuje další pomůcky potřebné ke správné ústní hygieně.<sup>9</sup>

Udržovací terapie je poslední fází léčebného plánu. V anglickém překladu se můžeme setkat se slovem *recall*. Základem jsou pravidelné kontroly, jejichž frekvence se odvíjí od zdravotního stavu pacienta. Během kontroly se zjišťuje stav chrupu, jednotlivých tkání parodontu, sliznic a úroveň hygieny. Cílem pravidelných kontrol je odhalení možných patologických změn.<sup>10</sup>

---

<sup>9</sup> KOVAL'OVÁ, Eva a Bohuslav NOVÁK. *Orální hygiena. V. část, Manažment vyšetrenia a dokumentácie v dentálnom tíme*. Prešov: Pavol Šidelský – Akcent Print, 2013, 111 s. ISBN 978-80-89295-39-5. Str. 9-15

<sup>10</sup> KILIAN, Jan. *Prevence ve stomatologii*. Str. 209-210

### 1.1.1.2 Vyšetření pacienta v ordinaci dentální hygienistky

Pro stanovení správné diagnózy a následného sestavení léčebného plánu je nutné u pacienta provést celkové vyšetření, které začíná odebráním anamnézy. Pokračuje vyšetřením hlavy, krku a samotnou dutinou ústní. Může být doplněno o rentgenologické nebo laboratorní vyšetření. V některých případech je požadováno doplňující vyšetření, kterým může být například vyšetření interní.

**Anamnéza** je souhrn informací o pacientovi. Skládá se z rodinné, osobní, sociální a dentální anamnézy a nynějšího onemocnění. Rodinná anamnéza se zajímá o oblast dědičných chorob. Zjišťuje u pacientů výskyt dědičných chorob jako je diabetes mellitus, vrozené vady, krvácivé stavy a jiné. Osobní anamnéza zahrnuje prodělané nemoci a úrazy v dětském věku. Alergie jsou součástí alergologické anamnézy, řadí se do osobní anamnézy. Abúzus nás informuje o užívání návykových látek. Informace o zaměstnání, charakteru bydlení atd. se zaznamenává do sociální anamnézy. Dentální anamnéza zohledňuje pacientovy návyky v ústní hygieně, momentální problémy v této oblasti a další. Léky používané pacientem se zapisují do farmakologické anamnézy. Nynější onemocnění je poslední část anamnézy zaznamenávající choroby. Zaměřuje se na vznik, průběh a léčbu onemocnění.

Po anamnéze následuje extraorální a intraorální vyšetření především za pomoci pohledu (aspekce), pohmatu (palpace) a poklepu (perkuse). Málo využívanou metodou je poslech (auskultace), který může být nápomocen například u zvukových fenoménů temporomandibulárního kloubu.<sup>11</sup>

---

<sup>11</sup> MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentářky*. Str. 87-89

**Extraorální vyšetření** je vnější vyšetření, které posuzuje údaje o hlavě, obličeji a krku. Hodnotí se výstupy hlavových nervů a funkčnost temporomandibulárního kloubu. Vyšetřují se lymfatické uzliny, štítná žláza a slinné žlázy. Hledají se abnormality v podobě cyst, nádorů, otoků a jiných možných patologií.<sup>12</sup>

**Intraorální vyšetření** hodnotí dutinu ústní se zaměřením na sliznice, jazyk, spodinu dutiny ústní a chrup. Sleduje se například barva, edém a vředy sliznic. Hodnotí se povlak, barva a pohyblivost jazyka nebo léze na spodině dutiny ústní.<sup>13</sup> Vyšetřují se vývody slinných žláz a kontroluje se jejich sekrece. Nakonec jsou vyšetřovány samotné zuby od prvního kvadrantu po čtvrtý pomocí zrcátka a sondy. Součástí intraorálního vyšetření je i hodnocení úrovně ústní hygieny.<sup>14</sup> Úroveň ústní hygieny a parodontu je stanovena podle indexů. Jedná se o objektivní hodnocení zánětlivých změn na parodontu. Indexy se zaměřují na výskyt etiologických faktorů těchto změn.<sup>15</sup>

### 1.1.1.3 Odstranění zubního kamene

Zubní kámen vzniká z mikrobiálního zubního povlaku, do kterého se ukládají minerály ze slin. Přeměnu plaku na zubní kámen zprostředkovávají především fosfátové a vápenaté minerály.

Podle výskytu můžeme rozlišit vlastnosti zubního kamene. Supragingivální kámen nacházející se nad úrovní dásně je měkký, světlý a je lokalizován v blízkosti velkých slinných žláz. Vyskytuje se tedy zejména v horní čelisti na bukální ploše molárů, v dolní čelisti potom na lingvální straně ve frontálním úseku. Subgingivální zubní kámen je lokalizován pod dásní a je tmavý a tvrdý.<sup>16</sup> Kromě zubních plošek může vznikat na protetických náhradách, nebo na ortodontických aparátech. Odstranění

---

<sup>12</sup> WEBER, Thomas. *Memorix zubního lékařství*. 2. české vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3519-1. Str. 102

<sup>13</sup> WEBER, Thomas. *Memorix zubního lékařství*. Str. 106

<sup>14</sup> MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentářky*. Str. 89

<sup>15</sup> KILIAN, Jan. *Prevence ve stomatologii*. Str. 68-69

<sup>16</sup> KILIAN, Jan. *Prevence ve stomatologii*. Str.38

supragingivální i subgingiválního zubního kamene je důležité v rámci péče o parodont.<sup>17</sup>

Pro odstranění zubního kamene se v ordinaci používají ultrazvukové přístroje a ruční nástroje. Ultrazvukové přístroje jsou v porovnání s ručními nástroji efektivnější.<sup>18</sup>

Pomocí ultrazvukových přístrojů dochází k rozrušení zubního kamene za pomoci vysokofrekvenčních zvukových vln, jejichž rozsah se pohybuje od 25 000 do 45 000 kmitů za sekundu. Přístroj k úspěšnému odstranění zubního kamene nesmí být ovládán silným tlakem. S koncovkou je nutné pohybovat paralelně s povrchem zubu, aby se předešlo případnému poškození zubu.

Dříve se daly vysokofrekvenční přístroje používat pouze nad úrovní dásně kvůli velikosti jejich koncovky. V dnešní době jsou koncovky přizpůsobené i k ošetření pod úrovní dásně.<sup>19</sup>

Mezi ruční nástroje se řadí scalery a kyrety. Scalery slouží k odstranění zubního kamene lokalizovaného nad úrovní dásně a jejich zakončení pracovní hrany je ostré. Speciální kyrety používané v ordinaci dentální hygienistkou mají pracovní hranu na jedné straně. Z tohoto důvodu jsou využívány v poddásňovém prostoru. Jejich zakončení je oproti scalerům tupé.<sup>20</sup>

U ručních nástrojů je nutné dodržovat správný úchop vybraného nástroje a fixaci ruky. Nástroj by měl být držen třemi prsty: palcem, ukazovákem a prostředníkem. Prsteník nám na ruce vytváří opěrný bod, jehož hlavním úkolem je fixace ruky držící nástroj. Správnou fixací ruky docílíme stabilizovaného nástroje, u kterého lze kontrolovat délku pohybu. Zároveň lze tímto způsobem chránit pacienta před poraněním.<sup>21</sup>

---

<sup>17</sup> MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentárky*. Str. 234

<sup>18</sup> KILIAN, Jan. *Prevence ve stomatologii*. Str.123

<sup>19</sup> BOTTICELLI, Antonella Tani. *Dentální hygiena: teorie a praxe*. 3. rozšířené vydání. Praha: Quintessenz, 2002. Quintessenz bibliothek. ISBN 80-903-1811-8. Str. 122-124

<sup>20</sup> KILIAN, Jan. *Prevence ve stomatologii*. Str. 122-123

<sup>21</sup> KOVAĽOVÁ, E. *Orální hygiena I*. Prešov: Akcent Print, 2006. ISBN 80-969419-3-3. Str. 20-24

#### 1.1.1.4 Čištění a leštění zubů

V praxi se často čištění a leštění zaměňuje a je tedy nutné dbát na rozlišení těchto pojmů. Díky čištění lze odstranit z povrchu zbytky plaku nebo barevné skvrny. Zbavujeme se toho, co na zubu nemá být. Leštěním docílíme hladkých a lesklých zubů. Společným výsledkem je tedy dosažení zubů, které jsou čisté a hladké. Obě činnosti lze nalézt pod společným názvem polishing. Čištění a leštění by mělo následovat po mechanickém odstranění zubního povlaku a kamene.<sup>22</sup>

K dosažení výše zmíněného výsledku se používají gumové kalíšky nebo rotační kartáčky. Do mezizubních prostor se využívají gumové kartáčky se zakončením ve tvaru špičky. Kartáčky jsou používány se speciální pastou s čistící nebo leštící funkcí. Hlavní složkou past jsou částičky s různou hrubostí. U této složky platí, že čím jsou částičky větší, tím je vyšší abrazivita pasty.

Pro dosažení hladkých a čistých zubů, by mělo být provedeno nejdříve čištění pomocí abrazivních past a následně by měly být zuby vyleštěny pomocí jemných past.<sup>23</sup>

Pigmentace můžeme rozdělit na vnitřní a vnější. Vnější pigmentace se nacházejí na povrchu zubu a lze je odstranit během návštěvy dentální hygienistky. Příčinou vnějších faktorů může být například požívání některých nápojů, ústních vod s obsahem chlorhexidinu, následek špatné ústní hygieny, kouření a jiné. Vnitřní pigmenty jsou výsledkem začlenění diskolorovaného materiálu do zubních tkání.<sup>24</sup>

#### 1.1.1.5 Pískování

Pískování je proces čištění a leštění systémem vzduch, prášek a voda. Všechny tyto tři věci se postupně smísí až vznikne proud. Ten pak dopadá na povrch zubu pod tlakem 20–30 kg/cm<sup>3</sup> a dosahuje rychlosti až

<sup>22</sup> KOVAL'OVÁ, E. *Orální hygiena I.* Str. 68-69

<sup>23</sup> KOVAL'OVÁ, E. *Orální hygiena I.* Str. 68-72

<sup>24</sup> HATTAB, FAIEZ N., MUAWIA A. QUDEIMAT a HALA S. AL-RIMAWI. Dental Discoloration: An Overview. *Journal of Esthetic and Restorative Dentistry* [online]. 1999, 11(6), 291-310 [cit. 11. 03. 2021]. ISSN 1496-4155. Dostupné z: doi:10.1111/j.1708-8240.1999.tb00413.x

800 km/h. Tímto principem se lze lépe dostat do špatně přístupných míst jako jsou například mezizubní prostory.

Metoda se může používat pro supragingivální i pro subgingivální čištění a leštění. Při supragingiválním ošetření směřuje koncovka od dásně směrem k incizální nebo okluzální plošce zubu. U subgingiválním leštění a čištění míří koncovka do parodontální kapsy do hloubky maximálně 5 mm.<sup>25</sup>

Na trhu jsou k dispozici různé druhy prášků používajících k supragingiválnímu i subgingiválnímu čištění zubů. Příkladem prášků je například bikarbonát sodný, hydroxid hlinitý, glycin, fosfosilikát vápenatý nebo perly uhličitanu vápenatého. Kromě složení se tyto prášky liší v technice používání, kontraindikacích a ve vlastnostech. Můžeme si rozdíly uvést na příkladu: bikarbonát sodný dosahuje na stupnici tvrdosti 2,8 a používá se především na odstranění pigmentací pouze na tu část zubu pokrytou sklovinou, u glycinu je tvrdost podle stupnice 2 a může se používat na subgingivální ošetření biofilmu a na leštění výplňových materiálů, na zlato, implantáty nebo fasety. Výplňové materiály, zlato, implantáty, fasety i subgingivální ošetření jsou naopak u bikarbonátu kontraindikovány.<sup>26</sup>

Indikace a kontraindikace jsou tedy závislé na druhu prášku. Obecnými indikacemi jsou pacienti s vnějšími pigmentacemi, pacienti s fixním ortodontickým aparátem a další. Pískování se nesmí používat například u pacientů s právě prořezávajícími zuby, s počátečními kazy nebo s onemocněním dýchacích cest.<sup>27</sup>

Nežádoucí je při ošetření aerosol. Aerosol je směs sestávající z prášku, vody, bakterií a již mrtvých buněk. Vzniku nelze zabránit a je důležité chránit sebe a pacienta pomocí ochranných pomůcek.<sup>28</sup>

---

<sup>25</sup> KOVALOVÁ, E. *Orální hygiena I*. Str. 95-99

<sup>26</sup> LENNEMANN, Tracey. Průvodce použitím pískovacího prášku. *StomaTeam* [online]. 2020, roč. 20(1), str. 90-91 [cit. 20. 10. 2021]. ISSN 1214-147X. Dostupné z: <https://www.stomateam.cz/cz/dentalni-hygiena/pruvodce-pouziti-piskovaciho-prasku>

<sup>27</sup> KOVALOVÁ, E. *Orální hygiena I*. Str. 68-72

<sup>28</sup> MATYS, Jacek a Kinga GRZECH-LEŚNIAK. Dental Aerosol as a Hazard Risk for Dental Workers. *Materials* [online]. 2020, 13(22) [cit. 03. 04. 2022]. ISSN 1996-1944. Dostupné z: doi:10.3390/ma13225109

### 1.1.1.6 Aplikace fluoridů

Aplikace fluoridů v ordinaci dentální hygienistky sehrává svou roli po čištění a leštění zubů. Fluoridy se nanášejí na povrch zubu. Díky jejich aplikaci se zubní plošky stávají odolnější vůči vnějším vlivům kyselin.<sup>29</sup> Dochází k tomu díky vestavbě fluoridových iontů do struktury hydroxyapatitu.

Hydroxyapatit je struktura tvořící tvrdé zubní tkáň. Pokud dojde k poklesu pH pod 5,5 začne se hydroxyapatitová složka rozpouštět. Tento jev je označován jako demineralizace. Zatímco v případě zabudování fluoridových iontů do struktury hydroxyapatitu za vzniku hydroxyfluoroapatitu nastává demineralizace až pod hodnotou 4,5.<sup>30</sup>

V ordinaci dentální hygienistky se mohou fluoridy aplikovat ve formě gelů nebo laků a jejich účinnost se odvíjí od frekvence jejich používání. V případě aplikace laků musí být zub čistý a suchý. Výsledkem je tenká ochranná vrstva na tvrdých zubních tkáních, která při dodržení určených podmínek vydrží několik dní. Pacient by si neměl určenou dobu čistit zuby a měl by pociťovat především měkkou stravu. Doba, po kterou musí tyto podmínky dodržovat, je závislá na konkrétním přípravku používaného v ordinaci.<sup>31</sup>

Mimo profesionální aplikace se používají fluoridové přípravky i jako součást domácí péče. Pacient si přípravky aplikuje sám v domácím prostředí na své zuby. Fluoridy jsou součástí zubních past, ústních vod, gelů a podobně. Přípravky s vyšším množstvím fluoridů se aplikují podle indikace dentální hygienistky nebo zubního lékaře. Příkladem léčivého přípravku s vyšším obsahem fluoridů je Elmex gelée.<sup>32</sup>

---

<sup>29</sup> KOVALOVÁ, E. *Orální hygiena I.* Str. 69

<sup>30</sup> KILIAN, Jan. *Prevence ve stomatologii.* Str. 48

<sup>31</sup> TATJANA, Dostálová a Seydlová MICHAELA. *Stomatologie.* Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2700-4. Str. 185

<sup>32</sup> ZOUHAROVÁ, Zuzana. *Zdravý úsměv: péče o zuby a dásně.* Str. 51

### 1.1.1.7 Motivace a instruktáž

Motivace je definována jako nadšení něco dělat, ale také jako potřeba nebo důvod něco udělat.<sup>33</sup> Díky motivaci vytváříme pozitivní přístup k nějakému výkonu.<sup>34</sup>

Botticelli ve své knize uvádí: „*Motivace znamená vysvětlit pacientovi slovy, gesty a na příkladech, jak důležitá je osobní dentální hygiena úst pro zubní zdraví.*“<sup>35</sup> Z uvedeného vyplývá, že je motivace nezbytnou součástí zubní terapie.

Předpokladem pro správnou motivaci pacienta jsou technické vědomosti, dovednost komunikace a znalost psychologie. Bez těchto tří aspektů se motivace v ordinaci dentální hygienistky neobejde.<sup>36</sup>

Pokud chceme pacienta k něčemu motivovat, musíme mu nejprve porozumět. Ke každému člověku by se v zubní ordinaci mělo přistupovat individuálně. Jeden způsob motivace by neměl být aplikován na všechny pacienty stejně. Například jiný přístup motivace by měl být používán u dětí a jiný u dospělých. Pacient by měl být uvědomen, že bez jeho úsilí nebude prevence, ani léčba onemocnění způsobená plakem úspěšná.

Informace, které pacient v ordinaci dostane, by měly být srozumitelné. Dentální hygienistka by si měla dávat pozor na používání odborných termínů, kterým pacienti nemusí rozumět. Měla by se jim tedy spíše vyvarovat. Všechny důležité informace by neměly být podány na první návštěvě, ale měly by být rozděleny do více setkání. Rozdělení informací do více návštěv by pro pacienta mělo být přínosnější.<sup>37</sup>

---

<sup>33</sup> Cambridge Dictionary. Meaning of Motivation in English [online]. UK 2020 [cit. 15. 10. 2021]. Dostupné z URL: < <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/motivation> >.

<sup>34</sup> PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 3., rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Poradce pro praxi. ISBN 978-80-247-5515-1. Str.16

<sup>35</sup> BOTTICELLI, Antonella Tani. *Dentální hygiena: teorie a praxe*. Str. 33

<sup>36</sup> BOTTICELLI, Antonella Tani. *Dentální hygiena: teorie a praxe*. Str. 33

<sup>37</sup> KILIAN, Jan. *Prevence ve stomatologii*: Str. 80-81



Pokud má pacient dostatek znalostí a rozumí jim, může se přejít k instruktáži. Dentální hygienistka by mohla správnou techniku nejdříve předvést na modelu. Následně v dutině ústní samotného pacienta. Nakonec si pacient správnou techniku vyzkouší sám. Lze tak vidět, zda pacient danou techniku pochopil a ví, jak ji aplikovat na sobě.<sup>38</sup>

### 1.1.1.8 Bělení zubů

Lidé často chodí do ordinaci dentální hygienistky a zubního lékaře s přáním bělejších zubů. Domnívají se, že jejich barva je nevyhovující.<sup>39</sup> Bělení zubů se tak stalo jedním z nejžádanějších stomatologických zákroků v zubní ordinaci. Z důvodu vysoké poptávky je momentálně na trhu mnoho různých přípravků, které slibují změnu barvy zubů.<sup>40</sup>

Bělení můžeme rozdělit podle způsobu aplikace na zevní a vnitřní. Vnitřní bělení je v kompetencích pouze zubního lékaře a nebude tedy v bakalářské práci více popisováno.<sup>41</sup> Zevní bělení je v kompetencích zubního lékaře i dentální hygienistky. Jedná se o metodu, při které se na povrch zubu nanáší speciální bělicí přípravek.

Vnější bělení lze rozdělit podle způsobu aplikace na ordinační, domácí a kombinované.<sup>42</sup>

Ordinační bělení, jak již z názvu napovídá, je prováděno v zubní ordinaci. Pracovní postup ordinačního bělení začíná očištěním zubu. Na měkké tkáně se nanese ochranná bariéra, aby nedošlo ke kontaktu tkáně s bělicím přípravkem. Následně se na plošky zubů nanáší bělicí látka. Délka aplikace je závislá na daném výrobci, stejně tak opakování aplikace bělicího přípravku.<sup>43</sup> Pro urychlení procesu může být u ordinačního bělení použito LED světlo.<sup>44</sup> U pacientů se během bělicím

<sup>38</sup> BOTTICELLI, Antonella Tani. *Dentální hygiena: teorie a praxe*. Str. 59

<sup>39</sup> GOJIŠOVÁ, Eva. *Estetická stomatologie*. Str.125

<sup>40</sup> CAREY, Clifton M. Tooth Whitening: What We Now Know. *Journal of Evidence Based Dental Practice* [online]. 2014, 14, 70-76 [cit. 23. 10. 2021]. ISSN 15323382. Dostupné z: doi: 10.1016/j.jebdp.2014.02.006

<sup>41</sup> MINČÍK, Jozef. *Kariologie*. Str. 25-26

<sup>42</sup> GOJIŠOVÁ, Eva. *Estetická stomatologie*. Str.125

<sup>43</sup> MINČÍK, Jozef. *Kariologie*. Str. 25-26

<sup>44</sup> PHILIPS. Philips Zoom WhiteSpeed [online]. Česká republika: © Koninklijke Philips N.V., 2022 [cit. 01. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.philips.cz/c-m-pe/dental-professionals/products/whitening/in-office-whitening/philips-zoom-whitespeed>

procesu mohou vyskytnout problémy jako zvýšená citlivost zubů, či poškození dásně.<sup>45</sup>

Domácí bělení je pacientem prováděno samostatně v domácím prostředí. Nejprve však musí být v ordinaci zhotoveny otisky. Laboratoř vytvoří nosiče, do kterých si pacient aplikuje bělicí gel po dobu určenou zubním lékařem nebo dentální hygienistkou.<sup>46</sup> Nežádoucím účinkem domácího bělení může být citlivost zubů.<sup>47</sup>

Kombinované bělení je spojení obou výše uvedených metod. Pacient dostane nosiče, do kterých si bude sám aplikovat bělicí gel, buď před bělením v ordinaci, anebo po něm.<sup>48</sup> Kombinované bělení poskytuje lepší a déle trvající výsledky než u jednotlivých metod.<sup>49</sup>

Bělení je indikováno v případě výskytu pigmentů ve sklovině, u pacientů s tetracyklinovými zuby, které vznikly jako následek užívání antibiotik nebo u pacientů s fluorózou. Naopak by se nemělo používat u pacientů se zvýšenou náchylností k zubním kazům, s nedostatečnou ústní hygienou apod.<sup>50</sup>

## 1.1.2 Profese dentální hygienistka

Dentální hygienistka je kvalifikovaný zdravotnický pracovník, který poskytuje preventivní, léčebnou a edukační péči o dutinu ústní každého jedince. Stará se o ústní zdraví dětí, dospělých, seniorů, hendikepovaných a dalších klientů.<sup>51</sup> V následujících podkapitolách vymezím odbornou

---

<sup>45</sup> HOBBS, Shannon. Bělení zubů: Co bychom měli znát pro dosažení nejlepších výsledků. *StomaTeam* [online]. 2020, roč. 20(5), str. 25-28 [cit. 30. 10. 2021]. ISSN 1214-147X. Dostupné z: <https://www.stomateam.cz/cz/kosmeticka-stomatologie/beleni-zubu-co-bychom-meli-znat-pro-dosazeni-nejlepsich-vysledku>

<sup>46</sup> GOJÍŠOVÁ, Eva. *Estetická stomatologie*. Str.128

<sup>47</sup> Opalescence. Kontrola citlivosti při bělení [online]. Utah: Ultradent Products, Inc. All rights reserved, 2022 [cit. 23. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.opalescence.com/cz/pages/press-room.aspx?article-name=Kontrola%20citlivosti%20při%20bělení%20C3%AD>

<sup>48</sup> REZENDE, M, L FERRI, S KOSSATZ, AD LOGUERCIO a A REIS. Combined Bleaching Technique Using Low and High Hydrogen Peroxide In-Office Bleaching Gel. *Operative Dentistry* [online]. 2016, 41(4), 388-396 [cit. 02. 04. 2022]. ISSN 1559-2863. Dostupné z: doi:10.2341/15-266-C

<sup>49</sup> ABOUELFOTOUH, Ingy Farag Ismail, Ola Mohamed Ibrahim FAHMY, Adel Ezzat KHAIRY a Dina Mohamed SALAH ELDINE. A comparative study of different bleaching techniques, regarding the color change, stability and postoperative hypersensitivity: a randomized controlled clinical trial. *Stomatological Disease and Science* [online]. 2018, 2(5) [cit. 02. 04. 2022]. ISSN 2573-0002. Dostupné z: doi:10.20517/2573-0002.2018.01

<sup>50</sup> MINČÍK, Jozef. *Kariologie*. Str. 25-26

<sup>51</sup> DARBY, Michele L. a Margaret WALSH. *Dental hygiene: theory and practice*. Str. 1

způsobilost k výkonu povolání, kompetence a nutnost celoživotního vzdělání po absolvování oboru dentální hygiena/dentální hygienistka.

### **1.1.2.1 Odborná způsobilost k výkonu povolání dentální hygienistky**

Oprávnění k výkonu povolání dentální hygienistka může dostat člověk, který dodrží podmínky stanové ze Zákona č. 96/2004 Sb. Jedná se o Zákon o nelékařských zdravotnických povoláních.<sup>52</sup>

*„Odborná způsobilost k výkonu povolání dentální hygienistky se získává absolvováním*

- a) akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu dentálních hygienistek, nebo*
- b) nejméně tříletého studia v oboru diplomovaná dentální hygienistka na vyšších zdravotnických školách nebo*
- c) studijního oboru pro přípravu všeobecných sester podle § 5 a pomaturitního specializačního studia stomatologická péče, pokud bylo studium prvního ročníku pomaturitního specializačního studia zahájeno nejpozději v roce 2004.“<sup>53</sup>*

Studium oboru dentální hygieny je možné po dokončení středoškolského vzdělání zakončené maturitou a úspěšném složení přijímacích podmínek dané vysoké nebo vyšší odborné školy. Délka studia v prezenční formě je na těchto dvou typech škol tři roky. Pokud se jedná o kombinovanou formu, délka studia se může zvýšit na tři a půl roku. Dokončením studia na vyšší odborné škole je získáván titul DiS., který je následně užíván za jménem. U studia na vysoké škole se získává titul Bc. píšící se před jménem.<sup>54</sup>

---

<sup>52</sup> ČESKO. Zákon č. 96/2004 o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004 [cit. 21. 10. 2010]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

<sup>53</sup> ČESKO. Zákon č. 96/2004, Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

<sup>54</sup> ČESKO. Vyhláška č. 39/2005 SB., vyhláška, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. In: *Zákony pro lidi*. [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 21. 10. 2010]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-39>

Způsobilost k výkonu povolání dentální hygienistky může získat i muž. V tomto případě se označuje jako dentální hygienista.<sup>55</sup> Ve své práci užívám pouze pojem dentální hygienistka a zahrnuji do toho obě pohlaví.

### 1.1.2.2 Celoživotní vzdělání

Zákon č. 96/2004 Sb. nezaznamenává pouze odbornou způsobilost k jednotlivým zdravotnickým povoláním, ale zároveň udává povinnost celoživotního vzdělání.

*„Celoživotním vzděláváním se rozumí průběžné obnovování, zvyšování, prohlubování a doplňování vědomostí, dovedností a způsobilosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků v příslušném oboru v souladu s rozvojem oboru a nejnovějšími vědeckými poznatky v zájmu zachování bezpečného a účinného výkonu příslušného povolání.“<sup>56</sup>*

Zákon sice udává povinnost vzdělání pro dentální hygienistky, avšak v roce 2017 došlo k novelizaci zákona s rozhodnutím zrušení kreditního systému pro dentální hygienistky. Momentálně tedy není prokazováno plnění povinnosti vyplývajícího ze zákona č. 96/2004 Sb.<sup>57</sup>

### 1.1.2.3 Kompetence dentální hygienistky

Činnosti, které mohou vykonávat zdravotničtí a jiní odborní pracovníci jsou uvedeny ve vyhlášce č. 55/2011. Vybrané úkony, které může dentální hygienistka vykonávat za těchto podmínek, jsou uvedeny níže.<sup>58</sup>

Dentální hygienistka podle vyhlášky může pracovat bez odborného dohledu a bez toho, aniž by zubní lékař stanovil léčebný postup, bez

<sup>55</sup> ČESKO. Zákon č. 96/2004, Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

<sup>56</sup> ČESKO. Zákon č. 96/2004, Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

<sup>57</sup> Asociace dentálních hygienistek. Uznání kreditů [online]. [cit. 21. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/uznani-kreditu/>

<sup>58</sup> ČESKO. Vyhláška č.55/2011 o činnostech zdravotních pracovníků a jiných odborných pracovníků v znění č. 2/2016 Sb., 391/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-55>

odborného dohledu s indikací, s odborným dohledem, nebo s přímým vedením zubního lékaře.

Bez odborného dohledu a bez stanoveného léčebného postupu může dentální hygienistka edukovat pacienty k péči o dutinu ústní, stanovovat úroveň hygieny u každého jedince samostatně. Vychovávat pacienty k ústní hygieně, tedy instruovat ke správné technice čištění jednotlivých pomůcek a tak dále.

Pokud zubní lékař stanoví léčebný postup, může dentální hygienistka pod odborným dohledem provést například komplexní vyšetření pacienta zahrnující anamnézu, zhodnocení stavu parodontu a měkkých tkání. Může odstraňovat pigmentace, povlak, supragingivální a subgingivální zubní kámen.

Dentální hygienistka může mimo jiné vykonávat pozici zubní instrumentářky, aplikovat povrchovou anestezii a měnit příslušenství u ortodontických aparátů. Podmínkou k vykonávání těchto činností je odborný dohled zubním lékařem nad dentální hygienistkou.

Pod přímým vedením může dentální hygienistka provádět pouze preventivní ošetření zubních plošek, tzv. pečetění fisur.<sup>59</sup> Díky tomuto ošetření dojde k zamezení ulpívání mikrobiálního plaku na žvýkacích ploškách zubu pomocí plastických materiálů. Výsledkem je zaplnění jamek a rýh zubu, aby na těchto místech nemohlo dojít ke vzniku zubního kazu.<sup>60</sup>

## 1.2 Povědomí o oboru dentální hygieny

Význam slova povědomí můžeme definovat jako stav, kdy člověk o dané věci ví, nebo je s danou věcí obeznámen. Víme, že něco existuje, nebo máme zkušenosti s konkrétní věcí. Znamená to, že máme nějaké znalosti o zkoumaném předmětu. Úroveň povědomí se pak u každého jedince liší v závislosti na jeho informovanosti daného předmětu.<sup>61</sup>

---

<sup>59</sup> ČESKO. Vyhláška č.55/2011 o činnostech zdravotních pracovníků a jiných odborných pracovníků v znění č. 2/2016 Sb., 391/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-55>

<sup>60</sup> KILIAN, Jan. *Prevence ve stomatologii*. Str. 113

<sup>61</sup> Cambridge Dictionary. Meaning of awareness in English [online]. UK [cit. 15. 10. 2021]. Dostupné z URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/awareness>.

Povědomí můžeme klasifikovat na povědomí obecné, právní, povědomí o problému a situaci a jiné. Pokud se stane něco všeobecně známým, můžeme říct, že to vstoupilo do povědomí veřejnosti.<sup>62</sup>

Povědomí o profesionální dentální hygieně můžeme tedy chápat jako základní znalosti a vědomosti ze zkoumané oblasti.

S pojmem dentální hygiena jsou často spojené hromadné sdělovací prostředky, tzv. masová média. Pod tímto výrazem se skrývá televize, rozhlas, internet nebo tisk.<sup>63</sup> Momentálně masmédiá dosahují obrovské oblíbenosti ve všech věkových kategoriích, a to především z důvodu jejich dostupnosti.

Lidem se snaží masová média prodat zubní pastu, kartáček nebo jiné výrobky k orální hygieně. Zastoupení těchto výrobků je hojně během reklam mezi jednotlivými pořady v televizi. Cílem je zpravidla snaha zajistit si velkou klientelu, která půjde do obchodu a koupí si výrobek. K lidem se tedy dostane pouze hotový produkt, ale nedostane se k němu informace, jak danou věc skutečně používat. Televize jim nepoví, kolik mají dát pasty, jaký kartáček si mají opravdu koupit, nebo jak si s kartáčkem správně čistit zuby. Tyhle důležité informace v reklamě chybí. Na základě šíření těchto znalostí a informací vznikly různé programy, projekty, organizace a podobně.

V České republice se vyskytuje mnoho preventivních programů zaměřených na zvyšování povědomí ústního zdraví a práci dentálních hygienistek.<sup>64</sup> Cílené jsou však především na děti. Žádný z preventivních programů není určen pro studenty vysokých škol.

## 1.2.1 Asociace dentálních hygienistek

Organizace sdružuje nelékařské pracovníky, vystudované dentální hygienistky a hygieniky, kteří splní podmínky dané zákonem.<sup>65</sup> Tyto podmínky již byly uvedeny v podkapitole 1.1.2.1.

---

<sup>62</sup> *Slovník současné češtiny*. V Brně: Lingea, 2011. ISBN 978-80-87471-27-2.

<sup>63</sup> JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0743-6. Str.19-20

<sup>64</sup> Asociace dentálních hygienistek. Preventivní programy [online]. [cit. 31. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/preventivni-programy/>

<sup>65</sup> Asociace dentálních hygienistek. Etický a profesní kodex dentálních hygienistek a hygienistů ČR [online]. [cit. 9.10.2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/eticky-kodex/>

Ze zákona členství absolventů dentální hygieny není vyžadováno. Tímto se liší od absolventů zubního lékařství, kteří podléhají povinné registraci České stomatologické komoře. Česká stomatologická komora sdružuje všechny zubní lékaře v České republice a stejně jako asociace se snaží šířit osvětu v oblasti ústního zdraví.

Asociace má vlastní webové stránky, které obsahují jednak informace pro odborníky, jednak informace pro veřejnost.<sup>66</sup>

Sekce pro odborníky zahrnuje vzdělávací akce poskytované samostatnou organizací, ale i soukromými pořadateli. Pro zkvalitnění péče při ošetření dohlíží na dodržování profesního a etického řádu.<sup>67</sup>

Část pro laickou veřejnost obsahuje důležité informace v oblasti dentální hygieny. Lidé mohou na stránkách najít význam slova dentální hygienistka a mají možnost si najít hygienistku v blízkém okolí.

Asociace přibližuje laikům důležitost správné ústní hygieny. Seznamuje je s průběhem ošetření u dentálních hygienistek. Popisuje jim, jaké jsou výsledky pravidelných návštěv. Každoročně přidává i přehled příspěvků od zdravotních pojišťoven (viz příloha č. 1). V případě dotazů a nesrovnalostí je k dispozici poradna.<sup>68</sup>

## 1.2.2 Zdravotní pojišťovny

Zdravotní pojišťovny jsou veřejnoprávní instituce, které provádějí veřejné zdravotní pojištění. Jejich úkolem je výběr pojistného od plátců a úhrada zdravotních služeb poskytovatelům. V České republice momentálně působí sedm zdravotních pojišťoven (viz příloha č. 2).

Mezi pojišťovny se řadí Všeobecná zdravotní pojišťovna, Vojenská zdravotní pojišťovna, Česká průmyslová zdravotní pojišťovna, Oborová zdravotní pojišťovna, Zaměstnanecská pojišťovna Škoda, Zdravotní

---

<sup>66</sup> Asociace dentálních hygienistek. *Historie, vznik a vývoj ADH ČR* [online]. [cit. 09. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/historie-vznik-a-vyvoj-adh-cr/>

<sup>67</sup> Asociace dentálních hygienistek. *Dentální hygienistka. Nové stanovy AD ČR* [online]. [cit. 09. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/nove-stanovy-adh-cr/>

<sup>68</sup> Asociace dentálních hygienistek. *Informace pro veřejnost* [online]. [cit. 09. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/laicka-verejnost/>

pojišťovna ministerstva vnitra ČR a Revírní bratrská pokladna, zdravotní pojišťovna.<sup>69</sup>

Všeobecná zdravotní pojišťovna měla v roce 2020 téměř 6 000 000 pojištěnců, což z ní dělá největší pojišťovnu na našem území. Počet klientů České průmyslové zdravotní pojišťovny a Zdravotní pojišťovny ministerstva vnitra v roce 2020 přesahoval 1 200 000. U ostatních pojišťoven byl počet pojištěnců menší než 800 000.<sup>70</sup>

Zdravotní pojišťovny nabízí svým klientům síť poskytovatelů zdravotních služeb. Kromě toho můžou být součástí i benefity ve formě finančních příspěvků. Snaží se tak své klienty podpořit zejména v oblasti prevence. Přispívají na sportovní aktivity, lázeňské procedury a mnoho dalšího. Benefity se liší v závislosti na dané smluvní pojišťovně.<sup>71</sup>

Mezi benefity pojišťoven se momentálně řadí i příspěvek na dentální hygienu. Příspěvek může být například na dentální pomůcky, na nácvik správného čištění a podobně. Druh, výše a podmínky čerpání jsou u každé pojišťovny jiné (viz příloha č. 1). Pojišťovny tímto přispívají ke zvýšení povědomí o důležitosti dentální hygieny u každého jedince.

### 1.3 Vysoká škola

*„Vysoké školy jako nejvyšší článek vzdělávací soustavy jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti...“<sup>72</sup>*

Dokončení střední školy s maturitní zkouškou opravňuje každého v České republice nastoupit ke studiu do bakalářského studijního programu nebo do nenavazujícího magisterského programu a stát se tak studentem vysoké školy. Po dokončení bakalářského studijního programu lze nastoupit

<sup>69</sup> Ministerstvo zdravotnictví. Zdravotní pojišťovny – Ministerstvo zdravotnictví [online]. ČR [cit. 02. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/zdravotni-pojistovny-2/>

<sup>70</sup> Základní ukazatele činnosti zdravotních pojišťoven v letech 2019 a 2020. Ministerstvo zdravotnictví [online]. ČR [cit. 02. 04. 2022] Dostupné z: [https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2013/07/zakladni\\_ukazatele.pdf](https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2013/07/zakladni_ukazatele.pdf)

<sup>71</sup> OZP. OZP benefity [online]. Praha, 2022 [cit. 01. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.ozp.cz/benefity/benefityozp>

<sup>72</sup> ČESKO. Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: Zákony po lidi.cz [online]. © AVION CS 2010-2021 [cit. 02. 11. 2021] Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111#cast2>



na navazující magisterský program, který je možné doplnit o doktorský studijní program.<sup>73</sup>

Bakalářský studijní program trvá tři až čtyři roky a připravuje studenty k získání způsobilosti k vykonávání vybraného povolání. Magisterský program, který navazuje na bakalářský trvá dva až tři roky. Délka nenavazujícího magisterského studia se pohybuje od čtyř do šesti let. U doktorského programu trvá délka studia nejméně tři roky a studenti se sami snaží zapojit do výzkumu. Všechny typy studijního programu jsou zakončeny příslušným akademickým titulem.<sup>74</sup>

Vysoké školy klasifikujeme na univerzitní a neuniverzitní typy. Prvním typem jsou vysoké školy, které se člení na fakulty a mohou provozovat všechny typy studijních programů. Druhý typ, neuniverzitní, nelze dělit na fakulty a má převážně bakalářské studijní programy.

Další rozdělení je na veřejné, soukromé a státní vysoké školy. Rozlišují se principem jejich fungování. Zřizování a zánik je u veřejných vysokých škol uskutečňováno zákonem, stejně tak pokud jsou prováděny změny jako sloučení s jinou vysokou školou nebo naopak rozdělení. Financování je zřizováno především ze státního rozpočtu. Jinou formu financování jsou poplatky spojené se studiem, dary a podobně. Oproti tomu činnost soukromých vysokých škol musí být schválena Ministerstvem školství České republiky. Finance soukromých škol jsou získávány zpravidla z vlastních zdrojů. Studenti si za možnost vzdělání na soukromé vysoké škole musí zaplatit. Do státní školy spadá pouze policejní a vojenská škola, jejichž fungování je převážně na principu veřejných vysokých škol.<sup>75</sup>

Podle Ministerstva školství České republiky v roce 2021 funguje 61 vysokých škol, z nichž je 26 veřejných, 2 státní a 33 soukromých.<sup>76</sup>

---

<sup>73</sup> ČESKO. Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Zákony po lidi.cz* [online]. © AVION CS 2010-2021 [cit. 02. 11. 2021] Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111#cast2>

<sup>74</sup> VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Strategie výuky ve vysokoškolském vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002. ISBN 80-729-0100-1. Str. 29-30

<sup>75</sup> ČESKO. Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Zákony po lidi.cz* [online]. © AVION CS 2010-2021 [cit. 02.11. 2021] Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111#cast2>

<sup>76</sup> Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Přehled vysokých škol v ČR* [online]. [cit. 02. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>

### 1.3.1 Student vysoké školy

Vysokoškolský student je charakterizován jako osoba studující na univerzitě nebo jiných vysokých školách, která by měla být víceméně samostatná a nezávislá na učiteli. Měla by chtít získávat vědomosti a dovednosti na základě vlastní zodpovědnosti.<sup>77</sup>

Na vysoké škole lze najít různé typy studentů, které spojuje potřeba a vůle studovat. Na každém však je, jaký zvolí přístup k učení. Mezi přístupy učení se řadí povrchový, hluboký a utilitární přístup. Prvním typem je povrchní přístup, kdy student usiluje o absolvování vysoké školy za každou cenu bez neúspěchu. Student nerozumí souvislostem, získané informace propojuje nepromyšleně. V praxi učivo neumí aplikovat. Hluboký přístup k učení je především o připravenosti na budoucí zaměstnání. Student se učí detaily, které ho zajímají. Dokáže aplikovat získané vědomosti v praxi. V utilitárním přístupu se studenti zajímají o to, jak být úspěšní. Snaží se zjistit něco o učitelích a jejich požadavcích k úspěšnému absolvování předmětu.<sup>78</sup>

Studenti vysokých škol jsou rozdělovány na tradiční a netradiční studenty. Tradiční studenti jsou studenti pregraduálního studia, a to zejména prezenčního. Věk těchto studentů se pohybuje mezi 18 až 26 lety. Netradičními studenty jsou lidé mezi 30 až 45 lety studující ostatní formy studia. Rozdíly v těchto dvou skupinách jsou nejen v praktických zkušenostech, intelektu, očekávání, ale také v úrovni koncentrace nebo myšlení.<sup>79</sup>

---

<sup>77</sup> VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Strategie výuky ve vysokoškolském vzdělávání*. Str. 37

<sup>78</sup> VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Strategie výuky ve vysokoškolském vzdělávání*. Str. 166-168

<sup>79</sup> VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Strategie výuky ve vysokoškolském vzdělávání*. Str. 159-160

## **2 Praktická část**

### **2.1 Cíl práce**

Cílem výzkumu je analyzovat znalosti, které studenti mají o profesionální dentální hygieně.

### **2.2 Hypotézy**

Na základě odborných článků jsem stanovila tři hypotézy, které jsem se snažila pomocí odpovědí respondentů potvrdit, či vyvrátit.

#### **Hypotéza č.1:**

„Předpokládám, že více než 30 % respondentů ještě nenavštívilo ošetření dentální hygienistkou.“

#### **Hypotéza č.2:**

„Domnívám se, že více než 30 % respondentů, kteří nenavštěvují dentální hygienu pravidelně, tak činí z důvodu vysoké ceny za ošetření.“

#### **Hypotéza č.3:**

„Domnívám se, že více než 50 % dotazovaných čerpá informace o zubním zdraví od zubního lékaře nebo dentální hygienistky.“

### **2.3 Soubor a metodika**

Povědomí o profesionální dentální hygieně jsem zjišťovala pomocí dotazníkového šetření. Dotazník byl určen pouze pro vysokoškolské studenty a byl vytvořen přes Google formulář (viz příloha č. 3). V úvodu dotazníku byli respondenti seznámeni s tématem práce a s jeho anonymitou.

Dotazník obsahoval celkem 22 otázek, z nichž 21 bylo povinných. Otázky byly formulovány s jednou, nebo více možnostmi odpovědi. V dotazníku bylo celkem 12 polouzavřených otázek, z toho osm jich bylo

s jedinou možnou odpovědí a čtyři s více možnostmi odpovědí. Uzavřených otázek bylo devět a otázky byly vždy jen s jednou možností odpovědi. Otevřená otázka se v dotazníku nacházela pouze jednou.

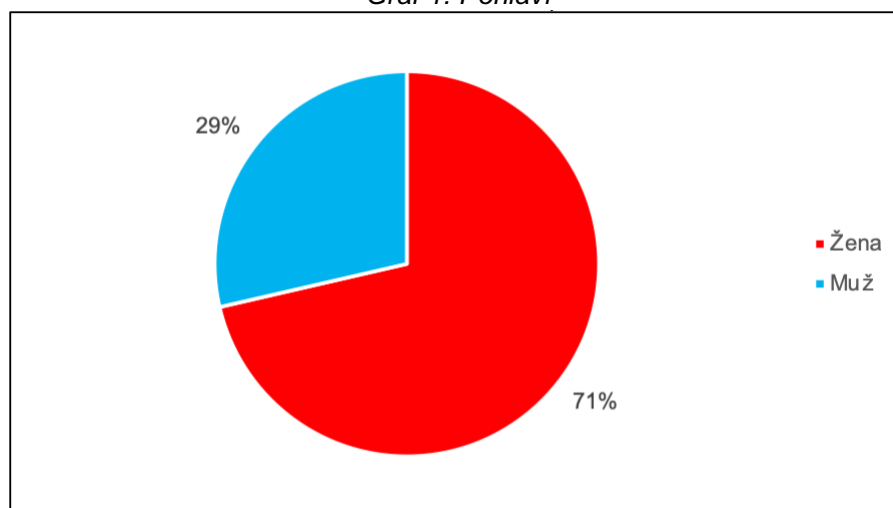
Dotazník byl rozdělen do různých částí. V jedné části byly otázky formulovány pro všechny účastníky. Další část rozdělovala respondenty do různých sekcí. Pro respondenty, kteří navštívili dentální hygienu, bylo připraveno pět otázek. V případě, že ošetření navštěvují pravidelně (minimálně 1x ročně), tak je čekala ještě jedna otázka. V druhém případě čekaly dotazovaného ještě dvě otázky. Pokud však účastník dotazníku nenavštívil dentální hygienu, odpovídal rovnou pouze na dvě otázky.

Dotazník pro vysokoškolské studenty byl odeslán na náhodná studijní oddělení vysokých škol dne 1. 12. 2021. Sběr dat byl ukončen 14. 12. 2021. Celkem ho vyplnilo 2150 studentů různých zaměření. Získaná data ve formě grafů a tabulek byla následně vyhodnocena prostřednictvím programu Microsoft Excel s pomocí statistika.

## 2.4 Výsledky dotazníkového šetření

### Otázka č. 1: Pohlaví

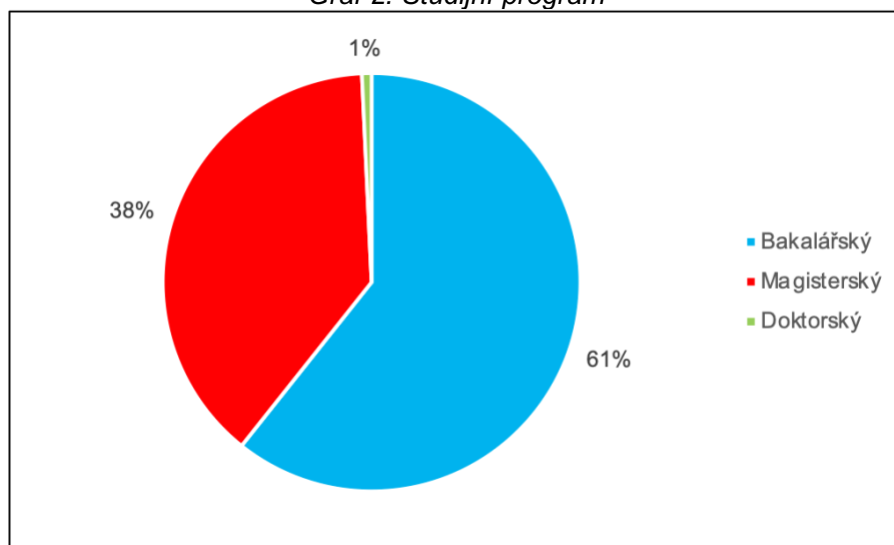
Graf 1: Pohlaví



Z celkového počtu respondentů (2150) tvořili větší zastoupení ženy, zúčastnilo se jich 71 %. Mužů se na výzkumu podílelo 29 %.

## Otázka č. 2: Studijní program

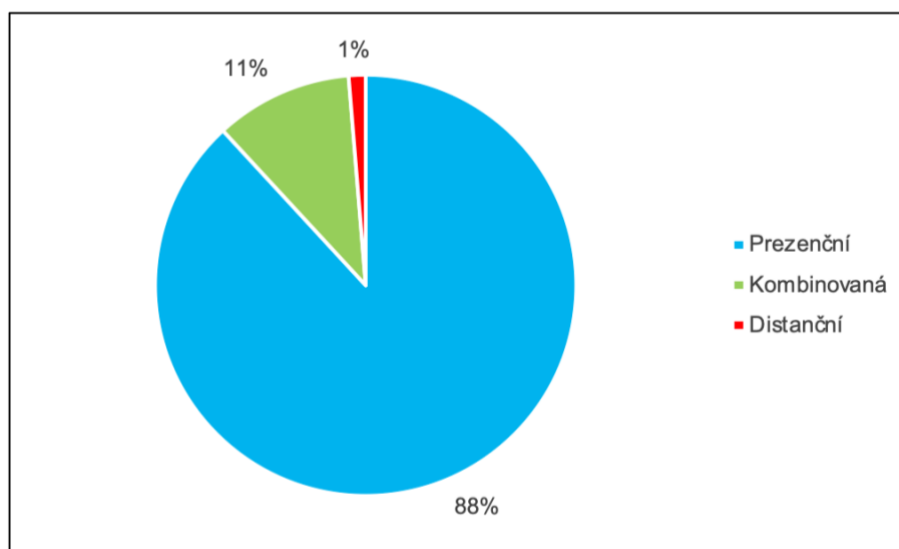
Graf 2: Studijní program



Respondenti měli na výběr ze tří možností výběru studijního programu. Bakalářský studijní program zvolilo 61 % respondentů. Magisterský studijní program uvedlo 38 % účastníků. Nejméně zastoupeným programem byl doktorský. Tento typ programu uvedlo pouze 1 % dotazovaných.

### Otázka č. 3: Forma studia

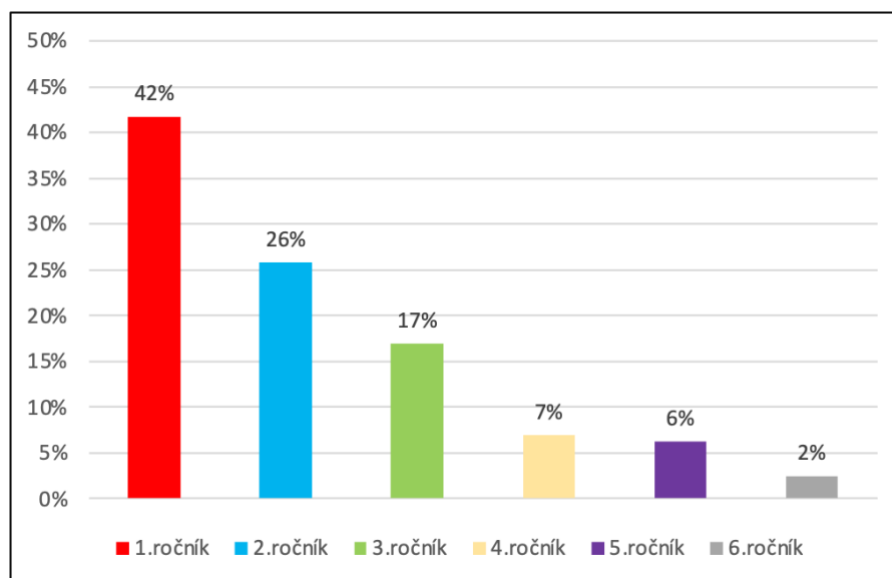
Graf 3: Forma studia



Co se týče formy studia, 88 % respondentů uvedlo prezenční formu studia. Zbýlých 12 % tvořilo kombinovanou a distanční formu studia.

### Otázka č. 4: Ročník

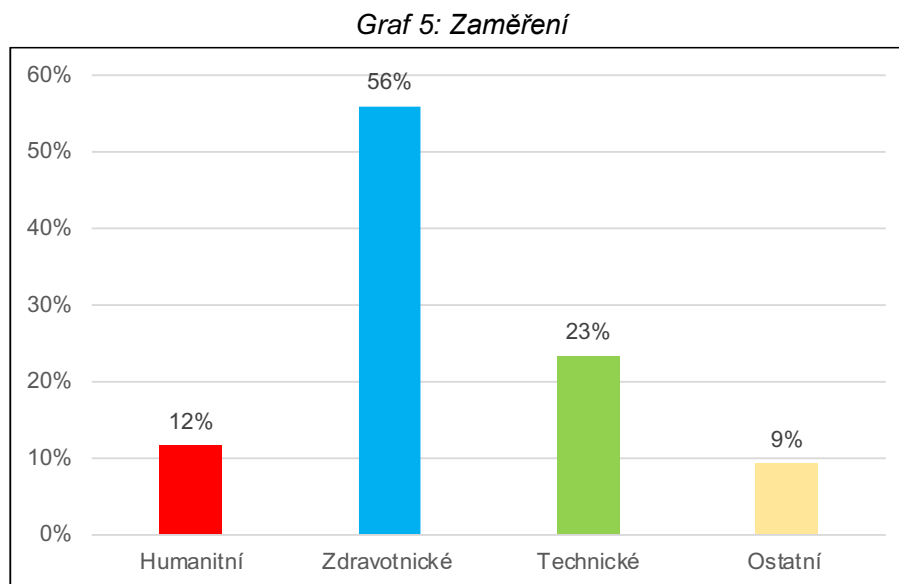
Graf 4: Ročník



Nejvíce respondentů (42 %) uvedlo 1. ročník vysoké školy, 26 % účastníků bylo z 2. ročníku a 17 % respondentů ze 3. ročníku. Méně než

10 % potom tvořili studenti ze 4. ročníku (7 %), 5. ročníku (6 %) a 6. ročníku (2 %).

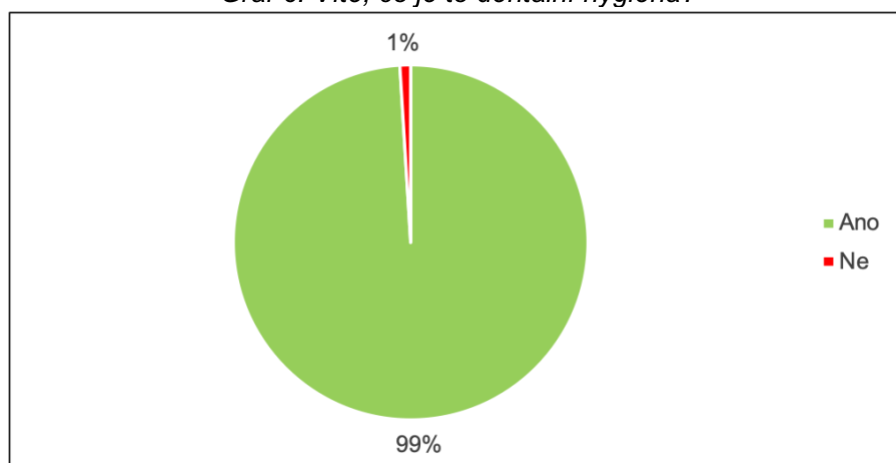
### Otázka č. 5: Zaměření



Více než 50 % respondentů uvedlo, že studují zdravotnické zaměření. Technické zaměření zvolilo 23 % dotazovaných. 12 % studentů uvedlo humanitní zaměření a 9 % jiná zaměření, než byla uvedena. Mezi ostatní zaměření se řadilo ekonomické, zemědělské, pedagogické, právnické, umělecké nebo přírodovědné.

**Otázka č. 6:** Víte, co je to dentální hygiena?

*Graf 6: Víte, co je to dentální hygiena?*



*Tabulka 1: Víte, co je to dentální hygiena?*

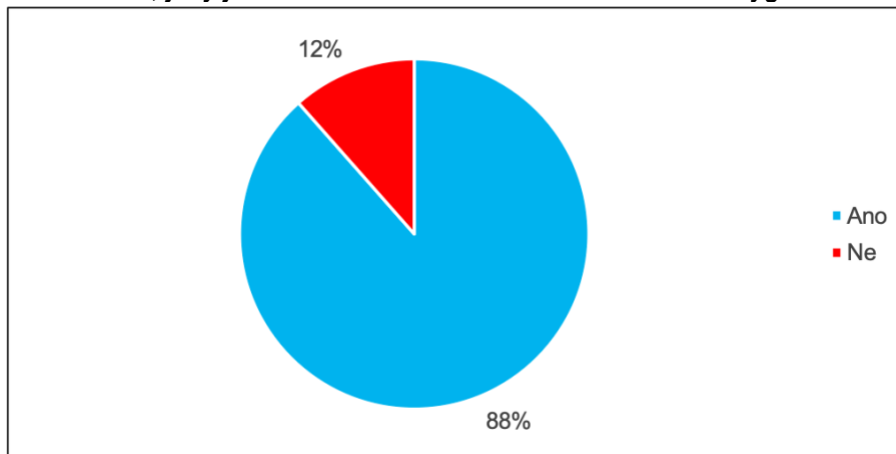
Zaměření		Humanitní	Zdravotnické	Technické	Ostatní
Počet studentů		249	1201	501	199
Odpovědi	Ano	248	1194	490	197
		<b>100%</b>	<b>99%</b>	<b>98%</b>	<b>99%</b>
	Ne	1	7	11	2
		<b>0%</b>	<b>1%</b>	<b>2%</b>	<b>1%</b>

Z celkových 2150 dotazovaných pouze 21 lidí (1 %) nevědělo, co je to dentální hygiena. Nejvíce respondentů (11), kteří na tuto otázku odpověděli ne, bylo z technického zaměření. 7 respondentů ze zdravotnického zaměření. U humanitního zaměření to byl pouze jeden účastník výzkumu, u ostatních zaměření dva respondenti.



**Otázka č. 7:** Víte, jaký je rozdíl mezi zubním lékařem a dentální hygienistkou?

*Graf 7: Víte, jaký je rozdíl mezi zubním lékařem a dentální hygienistkou?*



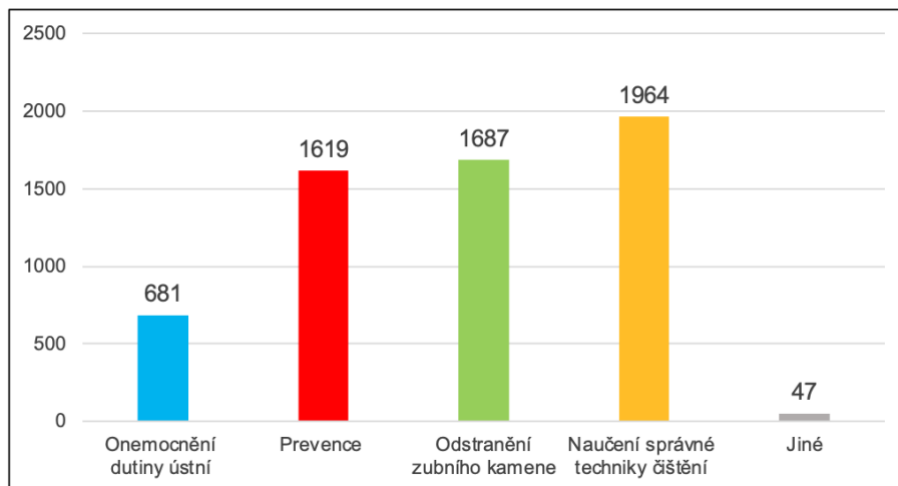
*Tabulka 2: Víte, jaký je rozdíl mezi zubním lékařem a dentální hygienistkou?*

Zaměření		Humanitní	Zdravotnické	Technické	Ostatní
<b>Počet studentů</b>		249	1201	501	199
<b>Odpovědi</b>	<b>Ano</b>	228	1109	398	167
		<b>92%</b>	<b>92%</b>	<b>79%</b>	<b>84%</b>
	<b>Ne</b>	21	92	103	32
		<b>8%</b>	<b>8%</b>	<b>21%</b>	<b>16%</b>

Rozdíl mezi dentální hygienistkou a zubním lékařem nevědělo 248 lidí z celkového počtu respondentů, z toho 103 respondentů bylo z technického zaměření. 92 respondentů neznalo rozdíl ze zdravotnického zaměření, 21 z humanitního zaměření a 32 respondentů z ostatních zaměření.

**Otázka č. 8:** Jaké jsou důvody pro návštěvu dentální hygienistky?  
(Můžete zaškrtnout více odpovědí.)

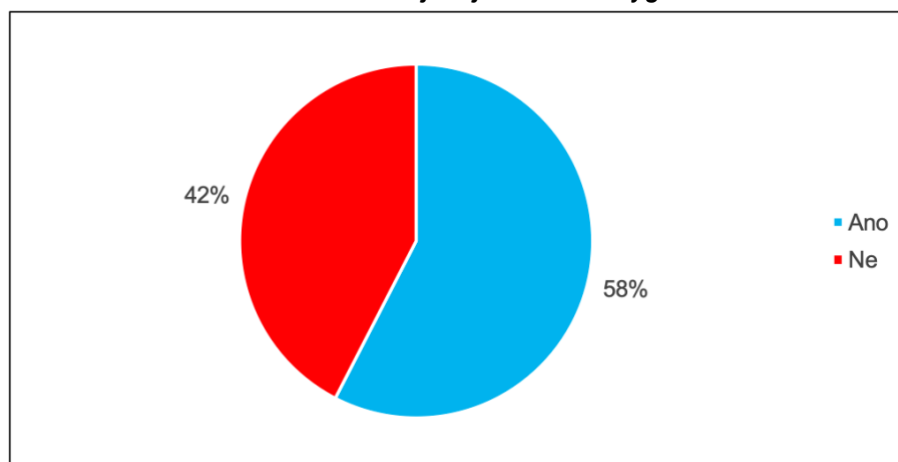
*Graf 8: Jaké jsou důvody pro návštěvu dentální hygienistky?*



Účastníci dotazníku měli na výběr více možností. Hlavním důvodem návštěvy dentální hygieny dle nich je naučení správné techniky. Tento důvod uvedlo 1964 respondentů. Následně respondenti uvedli odstranění zubního kamene a prevenci. Onemocnění dutiny ústní vybralo pouze 681 respondentů. Jiný důvod zvolilo pouze 47 studentů. Jako jiný důvod bylo uváděno především bělení zubů.

### Otázka č. 9: Navštívil/a jste již dentální hygienu?

Graf 9: Navštívil/a jste již dentální hygienu?



Tabulka 3: Navštívil/a jste již dentální hygienu?

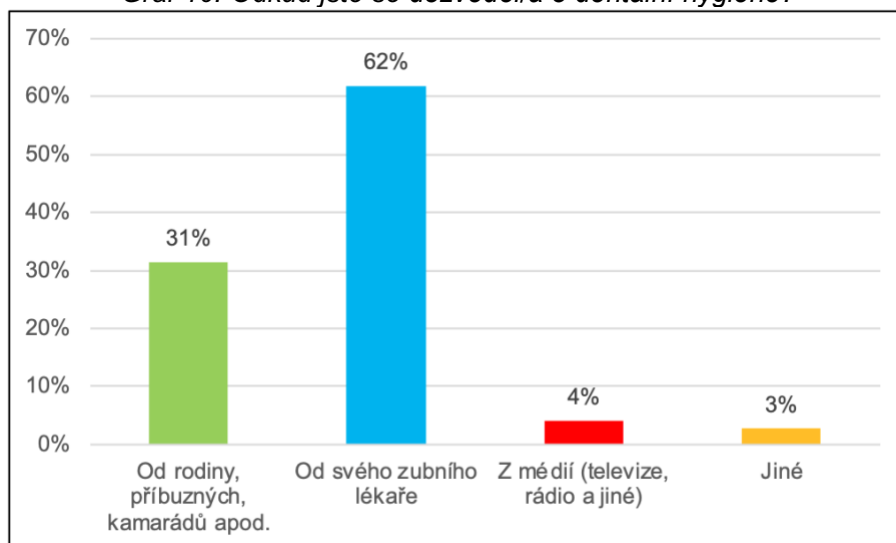
Zaměření		Humanitní	Zdravotnické	Technické	Ostatní
Počet studentů		249	1201	501	199
Odpovědi	Ano	164	688	257	129
		66%	57%	51%	65%
	Ne	85	513	244	70
		34%	43%	49%	35%

Odpověď na tuto otázku určovala respondentům, na jaké otázky budou dále odpovídat. Z grafu 7 vyplývá, že dentální hygienu nenavštívilo 42 % studentů z celkového počtu dotazovaných.

Nejvíce účastníků výzkumu, kteří navštívili ošetření viz tabulka 3, byli z humanitního zaměření (66 %) a jiných zaměření (65 %). Naopak nejméně respondentů navštívilo dentální hygienu z technického zaměření (49 %).

### Otázka č. 10: Odkud jste se dozvěděl/a o dentální hygieně?

Graf 10: Odkud jste se dozvěděl/a o dentální hygieně?



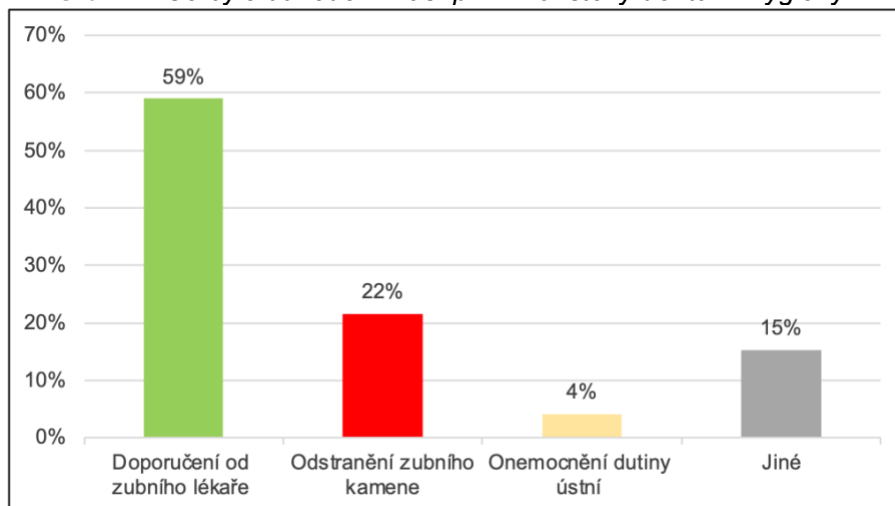
Tabulka 4: Odkud jste se dozvěděl/a o dentální hygieně?

Zaměření		Humanitní	Zdravotnické	Technické	Ostatní
Počet studentů		164	688	257	129
Odpovědi	Od rodiny, příbuzných, kamarádů apod.	45	223	85	41
		27%	32%	33%	32%
	Od svého zubního lékaře	110	430	160	76
		67%	63%	62%	59%
	Z médií (televize, rádio a jiné)	9	28	8	7
		5%	4%	3%	5%
	Jiné	0	7	4	5
		0%	1%	2%	4%

Studenti z humanitního, zdravotnického, technického i ostatních zaměření nejčastěji uváděli, že se o návštěvě dentální hygieny dozvěděli od zubního lékaře. Tuto možnost volilo v rozmezí 58 až 68 % respondentů. Dále pak účastníci výzkumu uváděli rodinu, příbuzné, kamarády a podobně. Nejvíce tuto odpověď uváděli studenti z technického zaměření (33 %). Jako jiná možnost byla nejčastěji zvolena škola. Dotazovaní tuto možnost volili nejméně, její hranice se nacházela pod 4 % včetně.

**Otázka č. 11:** Co bylo důvodem Vaší první návštěvy dentální hygieny?

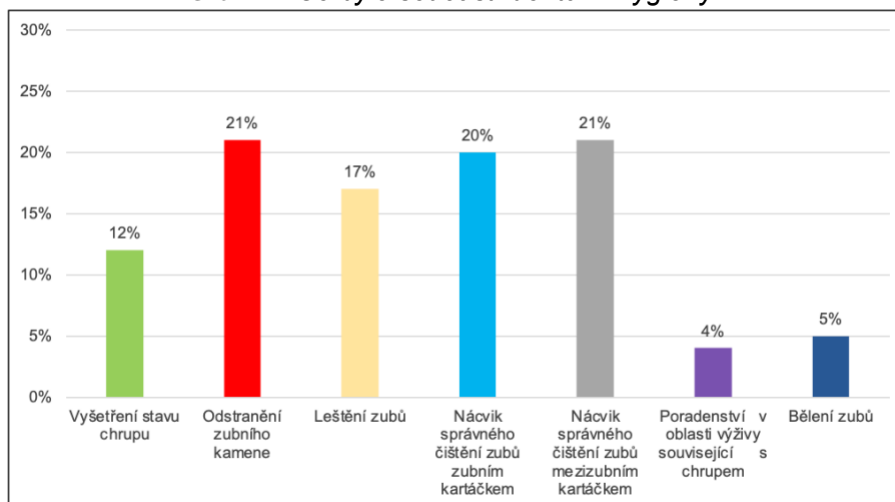
*Graf 11: Co bylo důvodem Vaší první návštěvy dentální hygieny?*



Primárně bylo dotazovanými uváděno jako důvod první návštěvy u dentální hygienistky doporučení od zubního lékaře (59 %). Odstranění zubního kamene zvolilo 22 % a onemocnění dutiny ústní pouze 4 % dotazovaných. Jinou možnost vybralo 15 % respondentů.

**Otázka č. 12:** Co bylo součástí dentální hygieny?

*Graf 12: Co bylo součástí dentální hygieny?*

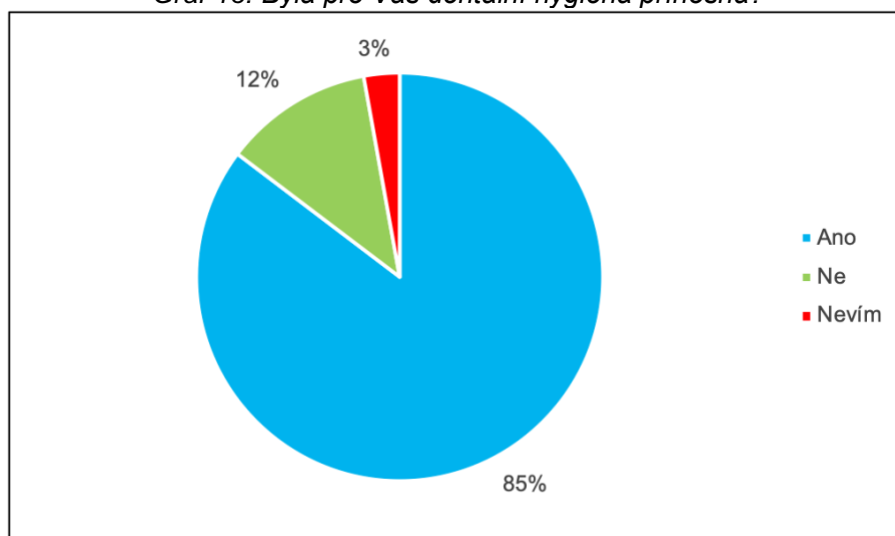


Vyšetření stavu chrupu uvedlo 12 % respondentů jako součást ošetření. Odstranění zubního kamene a nácvik správného čištění

mezizubním kartáčkem zvolilo shodně 21 %, techniku správného čištění zubů zubním kartáčkem 20 % a leštění zubů 17 %. Poradenství v oblasti výživy jako součást dentální hygieny uvedlo 4 % dotazovaných, bělení zubů 5 %.

**Otázka č. 13:** Byla pro Vás dentální hygiena přínosná?

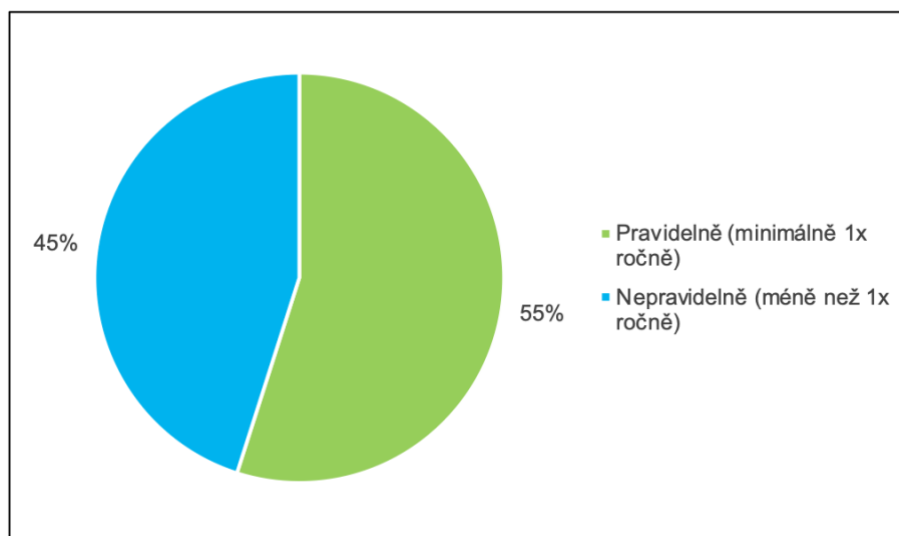
*Graf 13: Byla pro Vás dentální hygiena přínosná?*



Pro 85 % respondentů byla dentální hygiena přínosná. Naopak 12 % uvedlo, že jim ošetření přínos nepřineslo. 3 % uvádějí, že nevědí.

### Otázka č. 14: Jak často navštěvujete dentální hygienu?

Graf 14: Jak často navštěvujete dentální hygienu?



Tabulka 5: Jak často navštěvujete dentální hygienu?

Zaměření		Humanitní	Zdravotnické	Technické	Ostatní
Počet studentů		164	688	257	129
Odpovědi	Pravidelně (minimálně 1x ročně)	96	388	124	72
		59%	56%	48%	56%
	Nepravidelně (méně než 1x ročně)	68	300	133	57
		41%	44%	52%	44%

Dentální hygienu navštěvuje 55 % studentů minimálně 1x ročně, 45 % studentů méně než 1x ročně.

Humanitně zaměřeni studenti (59 %) navštěvují ošetření nejčastěji pravidelně. Shodně navštěvují dotazovaní ze zdravotnického a z ostatních zaměření (56 %). Z technického zaměření chodí pravidelně pouze 48 %.

**Otázka č. 15:** Co Vás motivuje k pravidelným návštěvám (minimálně 1x ročně) dentální hygienistky? (Tato otázka není povinná.)

*Tabulka 6: Co Vás motivuje k pravidelným návštěvám (minimálně 1x ročně) dentální hygienistky?*

Motivace k pravidelným návštěvám	Počet respondentů
Prevence	251
Estetika	42
Lepší pocit v ústech	20
Odstranění zubního kamene	26
Vyžaduje zubní lékař	10
Jiná	21

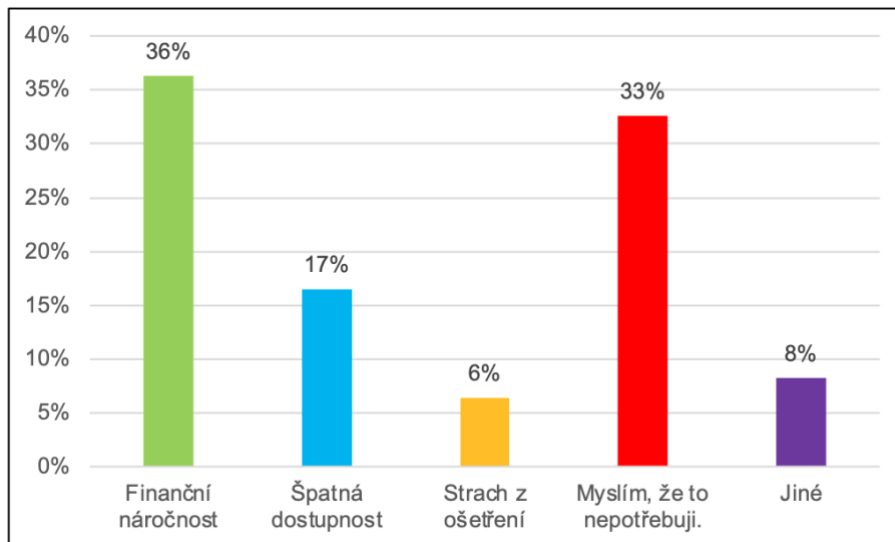
Otázka byla určena pouze pro respondenty, kteří uvedli, že dentální hygienu navštěvují pravidelně. Mohlo na ni tedy odpovědět pouze 680 studentů a byla nepovinná.

Na otázku ohledně motivace odpovědělo 370 dotazovaných. Studenti uváděli prevenci jako nejčastější důvod jejich motivace. Podle nich se díky ošetření udržují zdraví chrup, zabraňují vzniku onemocnění dásní, parodontu nebo zubního kazu. 42 lidí navštěvuje ošetření kvůli estetice. Odstranění zubního kamene motivuje 26 účastníků výzkumu a lepší pocit v ústech 20. Zubní lékař vyžaduje ošetření hygienistkou před svými výkony u 10 dotazovaných. Jiné důvody jako iniciativa od rodičů je motivací pro 21 respondentů.



**Otázka č. 16:** Z jakého důvodu nenavštěvujete dentální hygienu pravidelně?

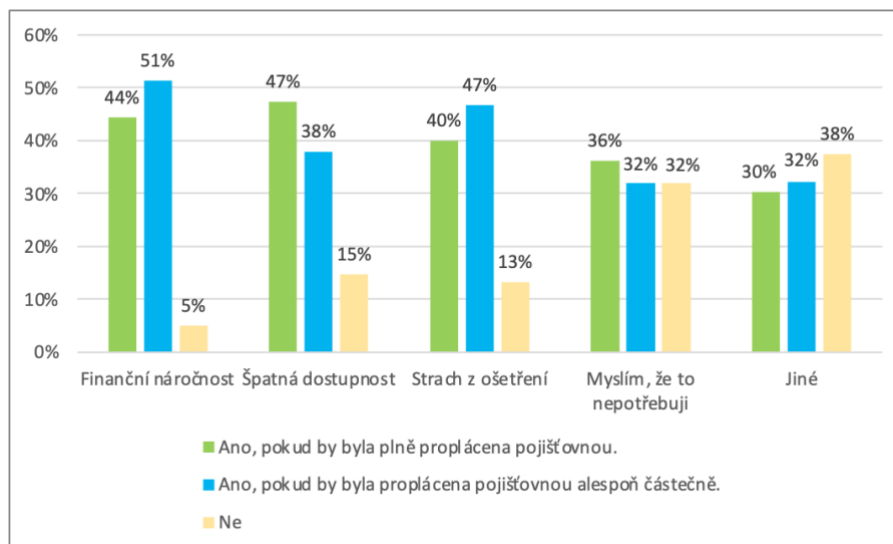
*Graf 15: Z jakého důvodu nenavštěvujete dentální hygienu pravidelně?*



Hlavním důvodem, proč respondenti nenavštěvují dentální hygienu minimálně 1x ročně, je vysoká cena za ošetření. Tuto odpověď zvolilo 36 % studentů. 33 % dotazovaných si myslí, že ošetření nepotřebují. Kvůli špatné dostupnosti nenavštěvuje dentální hygienu 17 % a kvůli strachu z ošetření 6 % účastníků průzkumu. Z jiného důvodu nenavštěvuje dentální hygienu 8 % dotazovaných studentů. Jako jiný důvod byl studenty nejčastěji uváděn nedostatek času.

**Otázka č. 17:** Navštěvoval/a byste dentální hygienu pravidelně (minimálně 1x ročně), kdyby byla plně proplácena pojišťovnou, nebo by na ni alespoň částečně přispívala?

*Graf 16: Navštěvoval/a byste dentální hygienu pravidelně (minimálně 1x ročně), kdyby byla plně proplácena pojišťovnou, nebo by na ni alespoň částečně přispívala?*



51 % respondentů nenavštěvující dentální hygienu z důvodu vysoké ceny za ošetření by ji navštívilo v případě příspěvku od pojišťovny. Pokud by byla proplácena plně, navštívilo by ošetření 44 % dotazovaných. 5 % studentů by za těchto podmínek dentální hygienu nenavštívili.

Pokud dotazovaný ošetření nenavštívil z důvodu špatné dostupnosti, v případě plného proplacení by dentální hygienu navštívilo 47 % a při částečném proplacení 38 %. 15 % studentů by ji stejně nenavštívilo.

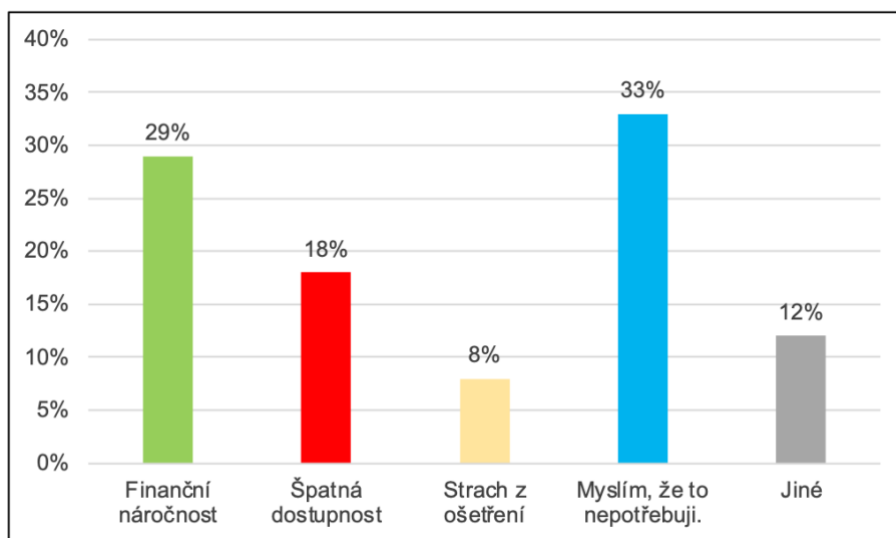
U strachu z ošetření by 47 % přesvědčilo částečné proplacení pojišťovnou a 40 % při plném proplacení. Pro zbylých 20 % respondentů se strachem z ošetření by se nic nezměnilo.

36 % účastníků výzkumu, kteří si myslí, že ošetření nepotřebují, by změnilo svůj názor, pokud by byla plně proplácena. 32 % v případě, že by byla proplácena alespoň částečně a stejné procento studentů by na ošetření stejně nešlo.

Pokud by bylo ošetření propláceno částečně navštívilo by ho 30 % lidí s jiným důvodem, 32 % by navštívilo dentální hygienu v případě plného proplacení a 38 % respondentů by ošetření nenavštívilo.

**Otázka č. 18:** Jaký je důvod, proč jste dentální hygienu ještě nenavštívila? (Můžete zaškrtnout více možných odpovědí.)

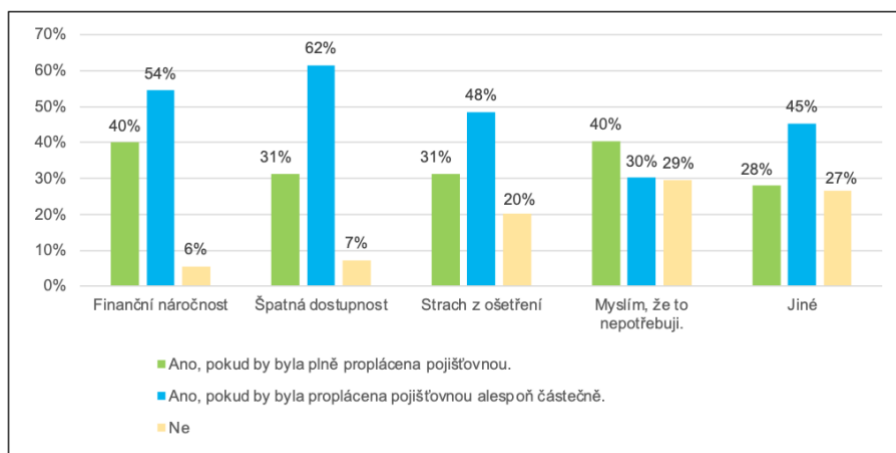
*Graf 17: Jaký je důvod, proč jste dentální hygienu ještě nenavštívila/a?*



33 % respondentů je přesvědčených, že na ošetření nepotřebují chodit. Jedná se o nejvíce vybranou odpověď. Druhou volenou možností byla finanční náročnost (29 %). Kvůli špatné dostupnosti nenavštívilo dentální hygienu 18 % dotazovaných studentů. 8 % uvedlo jako důvod strach z ošetření. Jiná možnost zahrnuje neznalost oboru nebo nedostatek času. Kvůli těmto důvodům nenavštívilo ošetření 12 % účastníků výzkumu.

**Otázka č. 19:** Navštěvoval/a byste dentální hygienu, kdyby byla plně proplácena pojišťovnou, nebo by na ni alespoň částečně přispívala?

*Graf 18: Navštěvoval/a byste dentální hygienu, kdyby byla plně proplácena pojišťovnou, nebo by na ni alespoň částečně přispívala?*



54 % respondentů nenavštěvující dentální hygienu z důvodu vysoké ceny za ošetření by ji navštívilo v případě příspěvku od pojišťovny. Pokud by byla proplácena plně, navštívilo by ošetření 40 % dotazovaných. 6 % studentů by za těchto podmínek dentální hygienu nenavštívili.

Pokud dotazovaný ošetření nenavštívil z důvodu špatné dostupnosti, v případě plného proplacení by dentální hygienu navštívilo 31 % a při částečném proplacení 62 %. 7 % studentů by ji stejně nenavštívilo.

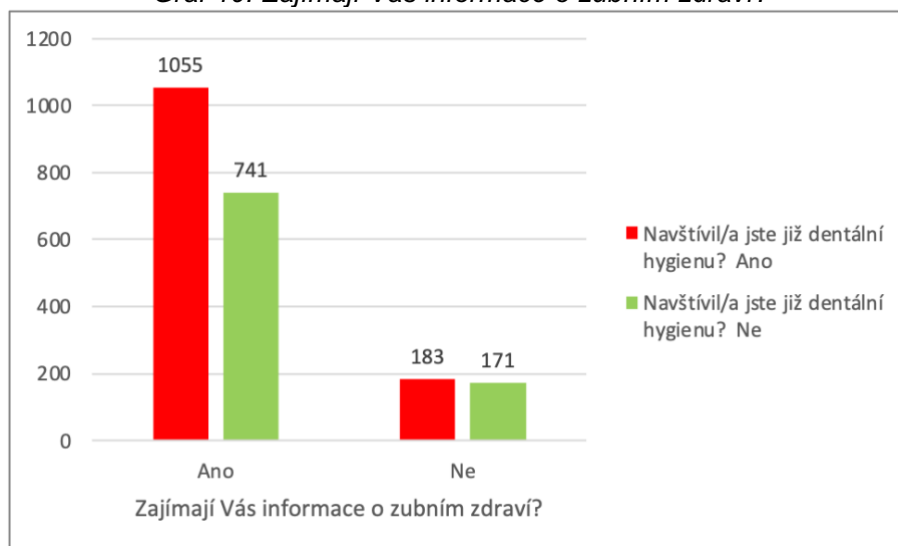
U strachu z ošetření by 48 % přesvědčilo částečné proplacení pojišťovnou a 31 % při plném proplacení. Pro zbylých 20 % respondentů se strachem z ošetření by se nic nezměnilo.

40 % účastníků výzkumu, kteří si myslí, že ošetření nepotřebují, by změnilo svůj názor, pokud by byla plně proplácena. 30 % v případě, že by byla proplácena alespoň částečně. 29 % by však na ošetření stejně nešlo.

Pokud by bylo ošetření propláceno částečně navštívilo by ho 45 % lidí s jiným důvodem, 28 % by navštívilo dentální hygienu v případě plného proplacení a 27 % respondentů by ošetření nenavštívilo.

### Otázka č. 20: Zajímají Vás informace o zubním zdraví?

Graf 19: Zajímají Vás informace o zubním zdraví?

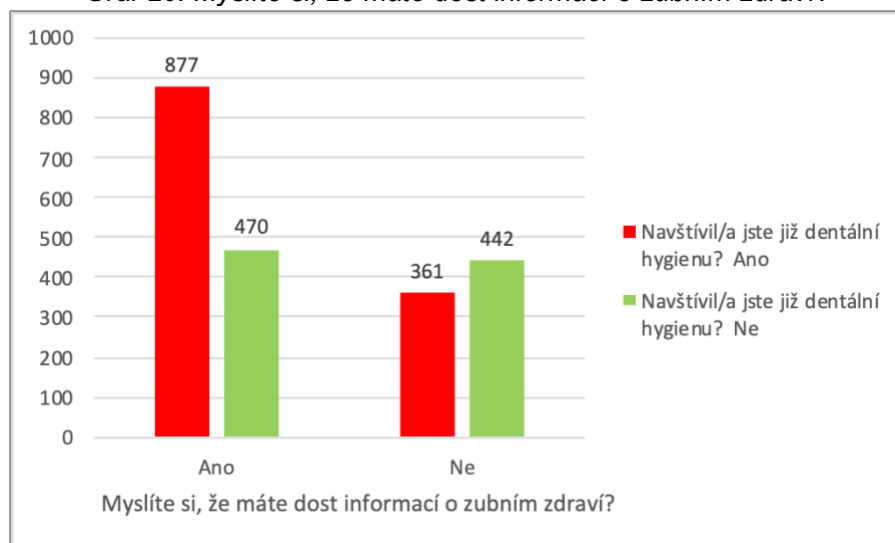


Informace o zubním zdraví zajímá 1055 z celkových 1238 respondentů, kteří navštívili dentální hygienu. Zbýlých 183 informace nezajímají.

741 respondentů, kteří nenavštívili ošetření dentální hygienistkou zajímají informace o zubním zdraví, pouhých 171 tento druh informací nezajímá.

### Otázka č. 21: Myslíte si, že máte dost informací o zubním zdraví?

Graf 20: Myslíte si, že máte dost informací o zubním zdraví?

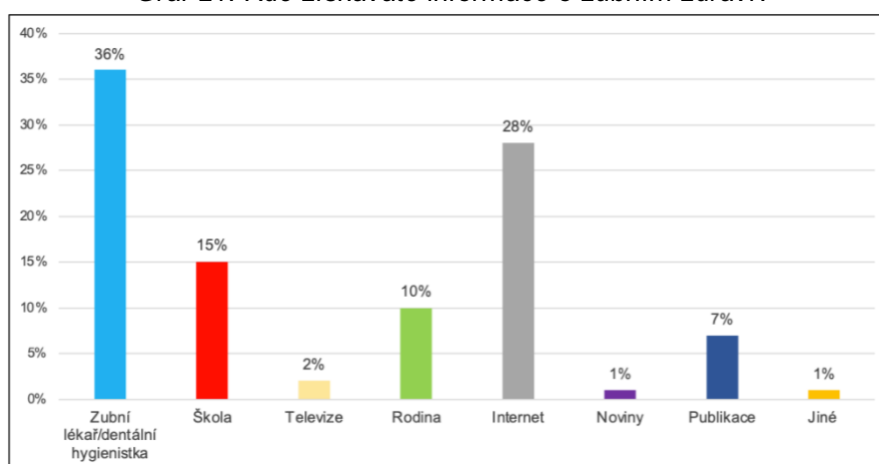


Z grafu 20 vyplývá, že 877 respondentů, kteří navštívili dentální hygienu, si myslí, že mají dost informací o zubním zdraví. Naopak 361 respondentů si myslí, že dost informací nemá.

470 dotazovaných, kteří nenavštívili ošetření dentální hygienistkou, má dostatek informací o zubním zdraví, 442 nemá.

**Otázka č. 22:** Kde získáváte informace o zubním zdraví? (Můžete zaškrtnout více odpovědí.)

Graf 21: Kde získáváte informace o zubním zdraví?



Zubní lékař/dentální hygienistka byla nejčastěji uváděnou odpovědí v získávání informací o zubním zdraví, tuto odpověď uvedlo 36 % respondentů. Studenti dále volili jako zdroj informovanosti internet (28 %), školu (15 %), rodinu (10 %) a publikace (7 %). Televizi uvedlo 2 % studentů a jiný zdroj uvedlo 1 % respondentů.

## 2.5 Diskuze

Informace o znalostech vysokoškolských studentů o profesionální dentální hygieně jsem získala na základě vytvořeného dotazníku. Pomocí dotazníkového šetření jsem se snažila potvrdit, nebo vyvrátit tři stanovené hypotézy. Celkem se výzkumu zúčastnilo 2 150 respondentů, z nichž nejpočetnější skupinu tvořili studenti zdravotnického zaměření.

**Hypotéza č. 1:** *Předpokládám, že více než 30 % respondentů ještě nenavštívilo ošetření dentální hygienistkou.*

Při stanovení první hypotézy jsem vycházela z výzkumu Bupa dental care z roku 2018, při kterém se zjistilo, že 33 % Britů nenavštívilo dentální hygienu.<sup>80</sup>

Z celkového počtu 2150 respondentů, nenavštívilo dentální hygienu 912 studentů vysokých škol, což odpovídá 42 %.

Tabulka 3 zobrazuje, jak jsou na tom studenti z jednotlivých zaměření. Nejvíce studentů vysokých škol nenavštívilo dentální hygienu z technického zaměření. Sčítá to 49 % respondentů. Druhým zastoupeným zaměřením, které dentální hygienu nenavštívilo 43 % studentů, je ze zdravotnického zaměření. Ekonomické, zemědělské, pedagogické, právnické, umělecké nebo přírodovědné zaměření spadalo do kategorie ostatní. Celkem nenavštívilo dentální hygienu z ostatních zaměření 35 % respondentů. Humanitní zaměření má nejméně studentů, kteří nenavštívili dentální hygienu, a to 34 %.

Pokud jsem zobrazila návštěvnost dentální hygienu u jednotlivých zaměření. Tak i v tomto případě překračoval počet studentů, kteří nenavštívili dentální hygienu hranici 30 %. Hypotéza byla **potvrzena**.

**Hypotéza č. 2:** „Domnívám se, že více než 30 % respondentů, kteří nenavštěvují dentální hygienu pravidelně, tak činí z důvodu vysoké ceny za ošetření.“

---

<sup>80</sup> Bupa. New data from Bupa Dental Care reveals the UK best and worst dental habits. [online]. United Kingdom [cit. 11. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.bupa.com/newsroom/news/uks-best-and-worst-dental-habits>

Hypotézu jsem stanovila na základě výzkumu prováděného ve Velké Británii firmou Tepe. Z této studie vzešlo, že pro 36 % respondentů byla návštěva dentální hygienistky příliš drahá.<sup>81</sup>

Respondenti, kteří navštěvují dentální hygienu nepravidelně, měli odpovědět z jakého důvodu, tak činí. Na výběr měli ze čtyř konkrétních možností a jedné otevřené, což je zobrazeno v grafu 10. Nejméně volenou odpovědí byl strach z ošetření. Pouze 7 % studentů vysokých škol se bojí ošetření dentální hygienistkou. Otevřenou možnost volilo 8 % respondentů. Studenti tam nejčastěji psali, že mají nedostatek času na návštěvu ošetření. Špatnou dostupnost zvolilo 16 % studentů vysokých škol. Dotazník byl odeslán na vysoké školy v České republice do měst jako Praha, Brno, Zlín, Ústí nad Labem, Plzeň a tak dále. Jednalo se tedy především o větší města, u kterých bych se dalo předpokládat, že bude dostatek dentálních hygienistek v blízkém okolí. 33 % studentů si myslí, že dentální hygienu nepotřebují, a proto ji nenavštěvují pravidelně. Nejčastěji volenou odpovědí byla finanční náročnost. Z důvodu vysoké ceny za ošetření nechodí pravidelně na dentální hygienu 36 % studentů vysokých škol. Z tohoto vyplývá, že se hypotéza **potvrdila**.

**Hypotéza č. 3:** „Domnívám se, že více než 50 % dotazovaných čerpá informace o zubním zdraví od zubního lékaře nebo dentální hygienistky.“

V roce 2017 byla prováděna studie u studentů Japonské univerzity. Celkem se výzkumu zúčastnilo 2220 studentů, z toho 1276 mužů a 944 žen. Cílem bylo zjištění souvislosti mezi zubními znalostmi, zdrojem informací o zubním zdraví a chování v oblasti ústního zdraví u studentů. Na základě této studie jsem stanovila poslední hypotézu.

V Japonsku pocházely informace o zubním zdraví u studentů nejčastěji od zubního lékaře nebo dentální hygienistky. Tuto možnost označilo 57 % studentů. 39 % studentů uvedlo jako zdroj informací školu

---

<sup>81</sup> The Dentist. The Dentist – Nearly one third of Britons have never been to the dental hygienist [online]. UK [cit. 28. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.the-dentist.co.uk/content/news/nearly-one-third-of-britons-have-never-been-to-the-dental-hygienist>



a 29 % televizi. Získávání informací od rodinných příslušníků uvedlo 22 % a z internetu 19 %. Jiné zdroje označilo méně než 4 % respondentů.<sup>82</sup>

Nejčastějším zdrojem u českých studentů byl zubní lékař a dentální hygienistka, stejně jako u studentů v Japonsku. Respondenti v České republice mohli zvolit více možností odpovědi a 86 % studentů uvedlo na prvním místě zubního lékaře a dentální hygienistka, pouze 14 % uvedlo jinou odpověď. Z tohoto důvodu bych brala hypotézu jako **potvrzenou**. Pokud bychom však vzali četnost jednotlivých odpovědí podle grafu 16, odpověď zubní lékař a dentální hygienistka získala pouze 36 %. Internet získal 28 %, škola 15 %, rodina 10 %, publikace 7 % a jiné.

Z obou výzkumů vyplývá, že studenti nejčastěji čerpají informace o zubním zdraví od lékaře nebo dentální hygienistky.

Podle výzkumu informace o ústním zdraví zajímají 84 % vysokoškolských studentů v České republice

Z výzkumu dále vyplynulo, že pouze 1 % respondentů neví, co je to dentální hygiena. Odpovědi byli u respondentů všech zaměření podobné, avšak nejvíce studentů neznajících tento pojem byli z technického zaměření. Rozdíl mezi zubním lékařem a dentální hygienistkou nevědělo 12 % studentů. Technicky zaměřeni studenti se lišili od ostatních zaměření. 21 % dotazovaných techniků nevědělo rozdíl. Jiná zaměření se pohybovaly od 8 do 16 %. Návštěvnost dentální hygieny byla opět nejnižší u studentů s technickým zaměřením, pouze 51 % studentů tohoto zaměření ošetření navštívilo. Největší návštěvnost byla u studentů z humanitního zaměření (66 %) a z ostatních zaměření (65 %). Respondenti se zdravotnickým zaměřením navštívilo 57 % respondentů. Stejně jsou na tom technici i s pravidelnými návštěvami. 52 % studentů z technického zaměření nenavštěvuje ordinaci dentální hygieny alespoň 1x ročně. Ostatní zaměření se pohybovali od 41 % do 44 %.

---

<sup>82</sup> TANIGUCHI-TABATA, Ayano, Daisuke EKUNI, Shinsuke MIZUTANI, et al. Associations between dental knowledge, source of dental knowledge and oral health behavior in Japanese university students: A cross-sectional study. PLOS ONE. 2017, 12(6). ISSN 1932-6203. Dostupné z: doi:10.1371/journal.pone.0179298

Z výše uvedeného vyplývá, že u technicky zaměřených studentů je menší informovanost o profesionální dentální hygieně, než je tomu u respondentů s jiným zaměřením.

Hlavními důvody pro návštěvu ordinace dle studentů je prevence, odstranění zubního kamene a naučení správné techniky čištění. Onemocnění dutiny ústní uvedlo pouze malé množství respondentů. Zde nastává otázka, zda studenti vědí, jaké mohou být onemocnění v dutině ústní a jak se projevují.

Přestože většina studentů má dostatečné znalosti o profesionální dentální hygieně, ošetření navštívilo pouze 58 % respondentů. Více než polovina těchto respondentů navštěvuje ošetření pravidelně (55 %). Motivací pro pravidelně navštěvující studenty je zejména prevence. Zmiňovali ale také estetiku, pocit v ústech po ošetření, odstranění zubního kamene a jiné.

Studenti ošetření pravidelně nenavštěvují zejména kvůli vysoké ceně za ošetření (33 %). Pokud by účastníci výzkumu, pro které je služba příliš drahá, věděli o příspěvku dentální hygieny, pravidelně by ošetření navštěvovalo o 51 % více dotazovaných. 44 % studentů by chodilo v případě plného proplacení. Stejně tomu je i u dalších vybraných odpovědí.

## Závěr

Pravidelné návštěvy u dentální hygienistky eliminují riziko vzniku některého z onemocnění dutiny ústní. Dentální hygienistka se individuálně věnuje každému pacientovi. Snaží se ho naučit, jak správně vykonávat individuální ústní péči a zároveň pacientovi poskytne péči profesionální. Stará se nejen o prevenci, ale také dokáže poskytnout léčbu některým již vzniklým onemocněním v dutině ústní.

Výsledky ukázaly, že dentální hygienu pravidelně navštěvuje malé množství studentů. Největší nedostatky v oblasti profesionální dentální hygieny se objevily u technicky zaměřených studentů.

Respondenti nenavštěvující ošetření udávají, že je návštěva dentální hygieny zbytečná, nebo finančně náročná. Naopak prevence je hlavní motivací pro pravidelně navštěvující dotazované.

Podle výsledků by k návštěvě ordinace často stačilo, kdyby studenti věděli o příspěvku od zdravotní pojišťovny. O příspěvcích by se mohli dozvědět od svého zubního lékaře, od kterého nejčastěji berou informace o ústním zdraví.

V budoucnu by mohl být vytvořen preventivní program, který bude primárně pro studenty vysokých škol. Pomocí již vytvořených programů cílíme především na děti, které se snažíme vést k pravidelné individuální ústní péči. Pokud bychom však vytvořili program určený pro vysokoškolské studenty, mohli bychom navázat na již získané znalosti z dětství a rozšířit je o nové.

## Souhrn

Mladí lidé přebírají vlastní zodpovědnost za individuální péči o svůj chrup. Stejně tak za to, zda navštíví zubního lékaře nebo dentální hygienu. Cílem výzkumu byla analýza znalostí o profesionální dentální hygieně u vysokoškolských studentů.

Pro získání potřebných dat byl vytvořen dotazník, který byl prostřednictvím e-mailových adres odeslán na studijní oddělení vysokých škol po celé České republice. Výzkumu se zúčastnilo 2150 studentů různých zaměření.

Z výzkumu vyplynulo, že 1 % vysokoškolských studentů neví, co je to dentální hygiena. Přestože tento pojem je většině respondentů znám, ošetření navštívilo pouze 58 % dotazovaných. O dentální hygieně byli převážně informováni od svého zubního lékaře, a to v 62 %. Nejvíce účastníků výzkumu, kteří navštívili ošetření dentální hygienistkou byli z humanitního zaměření (66 %). Nejméně dotazovaných navštívilo dentální hygienu z technického zaměření (49 %).

Respondenti nenavštěvující dentální hygienu předpokládají, že ji nepotřebují (33 %) nebo je pro ně cena za ošetření příliš vysoká (29 %). Účastníci výzkumu by však svůj názor v obou případech změnili, kdyby věděli o příspěvku od zdravotní pojišťovny. Zvýšit povědomí o příspěvcích by mohli především zubní lékaři, kteří dentální hygienu studentům nejčastěji doporučují.

## Summary

Young people take responsibility for the individual care of their teeth. They take responsibility for visiting dentist and dental hygienist. The aim of this study was to investigate dental knowledge of professional dental hygiene in a group of students at universities in the Czech Republic.

The practical part was performed using a questionnaire survey. The questionnaire was sent via e-mail at universities. A total of 2 150 students of various specializations completed the questionnaire.

According to these results, it was found that just 1% of university students do not know what dental hygiene is. Although this concept is familiar to most students, only 58% of respondents have ever visited dental hygiene. Respondents were mostly informed about dental hygiene by their dentist, in 62%. Most respondents who visited dental hygiene were from the humanities (66%). The fewest respondents visited dental hygiene from a technical programme (49%).

Students who do not attend dental hygiene assume that they do not need it (33%) or the price for treatment is too high for them (29%). However, all of the students would change their minds in both cases if they knew about the health insurance benefit. Dentists, who most often recommend dental hygiene to students, could increase awareness of the benefits from insurance.

## Seznam použité literatury

### Knižní literatura

BOTTICELLI, Antonella Tani. *Dentální hygiena: teorie a praxe*. 3. rozšířené vydání. Praha: Quintessenz, c2002. Quintessenz bibliothek. ISBN 80-903-1811-8.

DARBY, M. L. a WALSH, M. *Dental hygiene: theory and practice. Fourth edition*. St. Louis, Missouri: Saunders, Quintessenz bibliothek, 2015. ISBN 9781455745487.

GOJIŠOVÁ, Eva. *Estetická stomatologie*. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-716-9191-7.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2. přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0743-6.

KELLEHER, M., *Bělení zubů*. Praha: Quintessenz, 2008. ISBN 978-80-8679-05-2.

KILIAN, Jan. *Prevence ve stomatologii*. 2. rozš. vyd. Praha: Galén, c1999. ISBN 80-726-2022-3.

KOVAL'OVÁ, Eva a Michal ČIERNY. *Orální hygiena. I. část*. Prešov: Pavol Šidelský – Akcent print, 2006. ISBN 80-969419-3-3.

KOVAL'OVÁ, Eva a kol. *Orální hygiena II., III.* Prešov: Pavol Šidelský – Akcent print, 2010. ISBN 978-80-89295-24-1.

KOVAL'OVÁ, Eva a Bohuslav NOVÁK. *Orální hygiena. V. část, Manažment vyšetrenia a dokumentácie v dentálnom tíme*. Prešov: Pavol Šidelský – Akcent Print, 2013. ISBN 978-80-89295-39-5.

MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentářky*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4865-8.

MINČÍK, Jozef. *Kariologie*. Praha: StomaTeam, 2014. ISBN 978-80-904377-2-2.

PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 3. rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Poradce pro praxi. ISBN 978-80-247-5515-1.

*Slovník současné češtiny. 2., přepracované vydání.* V Brně: Lingea, 2011. ISBN 978-80-87471-27-2.

TATJANA, Dostálová a Seydlová MICHAELA. *Stomatologie.* Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2700-4.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Strategie výuky ve vysokoškolském vzdělávání.* Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002. ISBN 80-729-0100-1.

WEBER, Thomas. *Memorix zubního lékařství. 2. české vyd.* Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3519-1.

WILKINS E.M. *Clinical Practice of the Dental Hygienist.* 12th edition. Philadelphia: Wolters Kluwer. 2017. ISBN 9781496396273.

ZOUHAROVÁ, Zuzana. *Zdravý úsměv: péče o zuby a dásně.* Brno: ERA, 2008. Zdravá rodina (ERA). ISBN 978-80-7366-124-3.

### **Internetové zdroje**

ABOUELFOTOUH, Ingy Farag Ismail, Ola Mohamed Ibrahim FAHMY, Adel Ezzat KHAIRY a Dina Mohamed SALAH ELDINE. A comparative study of different bleaching techniques, regarding the color change, stability and postoperative hypersensitivity: a randomized controlled clinical trial. *Stomatological Disease and Science* [online]. 2018, 2(5) [cit. 02. 04. 2022]. ISSN 2573-0002. Dostupné z: doi:10.20517/2573-0002.2018.01

Asociace dentálních hygienistek. *Dentální hygienistka* [online]. [cit. 9. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/dentalni-hygienistka/>

Asociace dentálních hygienistek. *Etický a profesní kodex dentálních hygienistek a hygienistů ČR* [online]. Praha [cit. 09. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/eticky-kodex/>

Asociace dentálních hygienistek. *Historie, vznik a vývoj ADH ČR* [online]. Praha [cit. 09. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/historie-vznik-a-vyvoj-adh-cr/>

Asociace dentálních hygienistek. Informace pro veřejnost [online]. Praha [cit. 09. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/laicka-verejnost/>

Asociace dentálních hygienistek. Preventivní programy [online]. Praha [cit. 31. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/preventivni-programy/>

Asociace dentálních hygienistek. Seznam škol [online]. Praha [21.10.2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/seznam-skol-pro-dh/>

Asociace dentálních hygienistek. Uznání kreditů [online]. Praha [cit. 21. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/uznani-kreditu/>

Bupa. New data from Bupa Dental Care reveals the UK best and worst dental habits. [online]. United Kingdom [cit. 11. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.bupa.com/newsroom/news/uks-best-and-worst-dental-habits>

Cambridge Dictionary. Meaning of Awareness in English [online]. UK [cit. 15. 10. 2021]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/awareness>.

Cambridge Dictionary. Meaning of Motivation in English [online]. UK [cit. 15. 10. 2021]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/motivation>

CAREY, Clifton M. Tooth Whitening: What We Now Know. Journal of Evidence Based Dental Practice [online]. 2014, 14, 70-76 [cit. 23. 10. 2021]. ISSN 15323382. Dostupné z: doi: 10.1016/j.jebdp.2014.02.006

Česká stomatologická komora. Časopisy [online]. [cit. 31.10.2021]. Dostupné z: <https://www.dent.cz/o-vzdelavani/casopis/>

ČESKO. Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: Zákony po lidi.cz [online]. © AVION CS 2010-2021 [cit. 02. 11. 2021] Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111#cast2>

ČESKO. Vyhláška č. 39/2005 SB., vyhláška, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. In: Zákony pro lidi.cz [online]. © AVION CS 2010-2022 [cit. 21. 10. 2010]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-39>



ČESKO. Vyhláška č.55/2011 o činnostech zdravotních pracovníků a jiných odborných pracovníků v znění In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 21. 10. 2010]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-55>

ČESKO. Zákon č. 96/2004 o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 21. 10. 2010]. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

HATTAB, FAIEZ N., MUAWIA A. QUDEIMAT a HALA S. AL-RIMAWI. Dental Discoloration: An Overview. *Journal of Esthetic and Restorative Dentistry* [online]. 1999, 11(6), 291-310 [cit. 2021-11-03]. ISSN 1496-4155. Dostupné z: [doi:10.1111/j.1708-8240.1999.tb00413.x](https://doi.org/10.1111/j.1708-8240.1999.tb00413.x)

HOBS, Shannon. Bělení zubů: Co bychom měli znát pro dosažení nejlepších výsledků. *StomaTeam* [online]. 2020, roč. 20(5), str. 25-28 [cit. 30. 10. 2021]. ISSN 1214-147X. Dostupné z: <https://www.stomateam.cz/cz/kosmeticka-stomatologie/beleni-zubu-co-bychom-meli-znat-pro-dosazeni-nejlepsich-vysledku>

LENNEMANN, Tracey. Průvodce použitím pískovacího prášku. *StomaTeam* [online]. 2020, roč. 20(1), str. 90-91 [cit. 20. 10. 2021]. ISSN 1214-147X. Dostupné z: <https://www.stomateam.cz/cz/dentalni-hygiena/pruvodce-pouziti-piskovaciho-prasku>

MATYS, Jacek a Kinga GRZECH-LEŚNIAK. Dental Aerosol as a Hazard Risk for Dental Workers. *Materials* [online]. 2020, 13(22) [cit. 03. 04. 2022]. ISSN 1996-1944. Dostupné z: [doi:10.3390/ma13225109](https://doi.org/10.3390/ma13225109)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Přehled vysokých škol v ČR [online]. [cit. 02. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>

Ministerstvo zdravotnictví. Zdravotní pojišťovny – Ministerstvo zdravotnictví [online]. ČR [cit. 02. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/zdravotni-pojistovny-2/>

Ministerstvo zdravotnictví. Základní ukazatele činnosti zdravotních pojišťoven v letech 2019 a 2020. [online]. ČR [cit. 02. 04. 2022] Dostupné z: [https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2013/07/zakladni\\_ukazatele.pdf](https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2013/07/zakladni_ukazatele.pdf)

Národní zdravotní informační portál. Česká stomatologická komora [online]. [cit. 31. 10. 2021]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/94-ceska-stomatologicka-komora-csk>

NOVOTNÁ, Martina. Stanovisko MZ ČR k bělení zubů. StomaTeam [online]. 2020, roč. 19(2), str. 9 [cit. 30. 10. 2021]. ISSN 1214-147X. Dostupné z: <https://www.stomateam.cz/cz/novinky/stanovisko-mz-cr-k-beleni-zubu>

Opalescence. Kontrola citlivosti při bělení [online]. Utah: Ultradent Products, Inc. All rights reserved, 2022 [cit. 23. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.opalescence.com/cz/pages/press-room.aspx?article-name=Kontrola%20citlivosti%20při%20bělení%C3%AD>

Opalescence. Opalescence [online]. Utah: Ultradent Products, Inc. All rights reserved, 2022 [cit. 01. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.opalescence.com/products/opalescence-pf>

Opalescence. Opalescence boost [online]. Utah: Ultradent Products, © Inc. 2022 [cit. 01. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.opalescence.com/products/opalescence-boost>

OZP. OZP benefity [online]. Praha, 2022 [cit. 01. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.ozp.cz/benefity/benefityozp>

PHILIPS. Domácí bělení zubů s profesionálním systémem zubů pro domácí použití Zoom [online]. Česká Republika: © Koninklijke Philips N.V., 2022 [cit. 01. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.philips.cz/c-m-pe/dental-professionals/products/whitening/take-home-whitening>

PHILIPS. Philips Zoom WhiteSpeed [online]. Česká Republika: © Koninklijke Philips N.V., 2022 [cit. 01. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.philips.cz/c-m-pe/dental-professionals/products/whitening/in-office-whitening/philips-zoom-whitespeed>

REZENDE, M, L FERRI, S KOSSATZ, AD LOGUERCIO a A REIS.  
Combined Bleaching Technique Using Low and High Hydrogen Peroxide  
In-Office Bleaching Gel. Operative Dentistry [online]. 2016, 41(4), 388-396  
[cit. 02. 04. 2022]. ISSN 1559-2863. Dostupné z: doi:10.2341/15-266-C

TANIGUCHI-TABATA, Ayano, Daisuke EKUNI, Shinsuke MIZUTANI, et al.  
Associations between dental knowledge, source of dental knowledge and  
oral health behavior in Japanese university students: A cross-sectional  
study. PLOS ONE. 2017, 12(6). ISSN 1932-6203. Dostupné z: doi:  
10.1371/journal.pone.0179298

The Dentist. The Dentist – Nearly one third of Britons have never been to  
the dental hygienist. The Dentist. [online]. UK [cit. 28. 11. 2021]. Dostupné  
z: [https://www.the-dentist.co.uk/content/news/nearly-one-third-of-britons-  
have-never-been-to-the-dental-hygienist](https://www.the-dentist.co.uk/content/news/nearly-one-third-of-britons-have-never-been-to-the-dental-hygienist)

White Dental Beauty. Novon® Technology [online]. UK: White, 2020 [cit.  
01. 04. 2022]. Dostupné z: <https://www.whitedentalbeauty.com/novon>

## Seznam tabulek a grafů

### Seznam tabulek

Tabulka 1: Víte, co je to dentální hygiena?.....	32
Tabulka 2: Víte, jaký je rozdíl mezi zubním lékařem a dentální hygienistkou? .....	33
Tabulka 3: Navštívil/a jste již dentální hygienu? .....	35
Tabulka 4: Odkud jste se dozvěděla o dentální hygieně?.....	36
Tabulka 5: Jak často navštěvujete dentální hygienu?.....	39
Tabulka 6: Co Vás motivuje k pravidelným návštěvám (minimálně 1x ročně) dentální hygienistky?.....	40

### Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví .....	28
Graf 2: Studijní program .....	29
Graf 3: Forma studia .....	30
Graf 4: Ročník.....	30
Graf 5: Zaměření.....	31
Graf 6: Víte, co je to dentální hygiena?.....	32
Graf 7: Víte, jaký je rozdíl mezi zubním lékařem a dentální hygienistkou? .....	33
Graf 8: Jaké jsou důvody pro návštěvu dentální hygienistky? .....	34
Graf 9: Navštívil/a jste již dentální hygienu? .....	35
Graf 10: Odkud jste se dozvěděla o dentální hygieně?.....	36
Graf 11: Co bylo důvodem Vaší první návštěvy dentální hygieny? .....	37
Graf 12: Co bylo součástí dentální hygieny? .....	37
Graf 13: Byla pro Vás dentální hygiena přínosná? .....	38
Graf 14: Jak často navštěvujete dentální hygienu?.....	39
Graf 15: Z jakého důvodu nenavštěvujete dentální hygienu pravidelně? ..	41
Graf 16: Navštěvoval/a byste dentální hygienu pravidelně (minimálně 1x ročně), kdyby byla plně proplácena pojišťovnou, nebo by na ni alespoň částečně přispívala? .....	42
Graf 17: Jaký je důvod, proč jste dentální hygienu ještě nenavštívil/a? ...	43
Graf 18: Navštěvoval/a byste dentální hygienu, kdyby byla plně proplácena pojišťovnou nebo by na ni částečně přispívala? .....	44
Graf 19: Zajímají Vás informace o zubním zdraví? .....	45
Graf 20: Myslíte si, že máte dost informací o zubním zdraví? .....	45
Graf 21: Kde získáváte informace o zubním zdraví? .....	46

## **Seznam příloh**

**Příloha č. 1** Přehled finančních příspěvků na dentální hygienu pro klienty zdravotních pojišťoven

**Příloha č. 2** Seznam zdravotních pojišťoven v České republice

**Příloha č. 3** Dotazník pro vysokoškolské studenty

## Příloha č. 1 Přehled finančních příspěvků na dentální hygienu pro klienty zdravotních pojišťoven



### Přehled finančních příspěvků zdravotních pojišťoven na dentální hygienu v roce 2022

Pojišťovna	Částka	Podmínky	Cílová skupina
Všeobecná zdravotní pojišťovna 111	300–1 000 Kč	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Příspěvek 300 Kč pro každého klienta bez omezení věku, je určen na dentální hygienu (ošetření i instruktáž) provedenou u nelékařského odborníka s odbornou způsobilostí k výkonu dentální hygieny. <b>Probíhá od 1. 1. 2022–31. 3. 2022</b></li> <li>• Program pro těhotné ženy a maminky (do 12-ti měsíců od porodu) na dentální hygienu nebo balíček dentálních pomůcek do výše až 1 000 Kč <b>Probíhá celoročně.</b></li> <li>• <b>Bezpříspěvkové i dárci krve</b> na základě dvou odběrů krve 1 000 Kč můžou čerpat příspěvky na dentální hygienu nebo balíček dentální <b>Probíhá celoročně.</b></li> </ul>	<p>Každý klient</p> <p>Těhotné a maminky do 12 měsíců od porodu</p> <p>Dárci krve (alespoň po 2 odběrech)</p>
Zdravotní pojišťovna inisterstva vnitra ČR 211	250–2 000 Kč	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Příspěvek <b>Dospělým až 500 Kč</b> na nácvik správného čištění chrupu v rámci nehrazené služby tzv. dentální hygieny u dentální hygienistky</li> <li>• Příspěvek až <b>1 500 Kč dětem do 18 let</b> na nácvik správného čištění chrupu v rámci nehrazené služby tzv. dentální hygieny u dentální hygienistky</li> <li>• <b>Těhotným a ženám po porodu až 2 000 Kč</b></li> <li>• <b>Dárcům krve až 2 000 Kč</b></li> <li>• <b>Prvodárcům plně krve až 1 000 Kč</b></li> <li>• <b>Dárcům anti-covidové rekonvalescentní plazmy až 1 000 Kč</b></li> <li>• Program <b>Zdravý úsměv 2022</b> bude probíhat od <b>1. 4.–30. 4. 2022</b> a lze čerpat pouze na pomůcky <b>250 Kč</b> (akceptují se pouze mezizubní kartáčky, jednosvazkové kartáčky, antibakteriální gel pro mezizubní kartáčky, zubní nit, zubní páska, tablety na detekci plaku, ústní gel/krém na posílení skloviny a dásně. Proplatit lze až do 31. 5. 2022. DH musí uvést své jméno, je-li zaměstnancem ZL a jeho jméno je na razítku.</li> <li>• čistící tablety na zubní náhrady a rovnátka, ochranný vosk na rovnátka, pomůcky pro zdravý růst zubů: gel na dásně pro batolata, ortodontické dudlíky (speciální dudlíky určené pro správný vývoj ústní dutiny), kousátka, škrabky na jazyk, ústní sprchy a náhradní hlavice k ústním sprchám)</li> <li>• Všechny programy (kromě <b>Zdravý úsměv 2022</b>) <b>probíhají celoročně</b> nebo do vyčerpání financí.</li> </ul>	<p>Každý pojištěnec bez omezení</p> <p>Děti do 18 let</p> <p>Těhotný a maminky po porodu</p> <p>Dárci krve</p> <p>Dárci anti-covid plazmy</p>
Oborová zdravotní pojišťovna 207	Max. 2 000 Kč (1 000 Kč za pololetí)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Příspěvek je možné využít na proplacení 50 % výše účtenky pouze za ošetření</li> <li>• Podmínkou je preventivní ošetření u svého zubního lékaře od 1. 1. 2022</li> <li>• Doklad nesmí být starší 3 měsíců</li> <li>• Lze čerpat <b>do 30. 6. 2022 a dále pak od 1. 7.–31. 12. 2022</b></li> </ul>	<p>Každý pojištěnec na ošetření</p>
Průmyslová zdravotní pojišťovna 205	250–500 Kč	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Podmínkou je registrace v programu Bonus Plus-v rámci nasbíraných bodů (1bod=1Kč)</li> <li>• Na ošetření DH max. 500 Kč</li> <li>• Na pomůcky max.250 Kč(od 3 let, zubní a mezizubní kartáčky, dentální nitě, zubní pasty, zubní gely, ústní spreje, ústní vody)</li> <li>• Čerpat lze <b>do 31. 12. 2022</b></li> </ul>	<p>Každý pojištěnec na ošetření</p> <p>Na nákup pomůcek pouze od 3 let</p>
Zaměstnanecská pojišťovna Škoda 209	500-1 000 Kč	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Příspěvky na ošetření u DH pro <b>těhotné (500 Kč), dárci krve (1 000 Kč) a děti (500 Kč)</b></li> <li>• Doklady k proplacení nesmí být starší 3 měsíců od data vystavení</li> <li>• Lze čerpat od <b>1. 2. 2022–30. 11. 2022.</b></li> </ul>	<p>Těhotné</p> <p>Dárci krve</p> <p>Děti 6–18 let</p>
Revírní bratrská pokladna, zdravotní pojišťovna 213	500 Kč	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nutno mít zřízenou elektronickou službu <b>my213</b></li> <li>• Čerpat benefit lze <b>do 30. 11. 2022</b>, doklad nesmí být starší 2 měsíců</li> <li>• pouze na ošetření u dentální hygienistky</li> </ul>	<p>Každý pojištěnec bez omezení</p>
Vojenská zdravotní pojišťovna ČR 201	500 Kč	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Příspěvek na dentální hygienu (ošetření či instruktáž) provedenou pouze dentální hygienistkou</li> <li>• <b>Probíhá celoročně</b> nebo do vyčerpání limitu</li> </ul>	<p>Každý pojištěnec bez omezení</p>

Autor tabulky: Asociace dentálních hygienistek ČR. Změna výše příspěvku se může měnit na základě rozhodnutí jednotlivých pojišťoven.

Zdroj: Příspěvky na dentální hygienu pro klienty zdravotních pojišťoven v roce 2022. *Asociace dentálních hygienistek ČR* [online]. Praha, 2022. [cit. 3.4.2022]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/prispevky-na-dentalni-hygienu-pro-klienty-zdravotnich-pojistoven-v-roce-2022/>

## Příloha č. 2 Seznam zdravotních pojišťoven v České republice

Název	Kód	IČ	Sídlo
<b>Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky</b>	111	41197518	Orlická 2020/4, 130 00 Praha 3
<b>Vojenská zdravotní pojišťovna České republiky</b>	201	47114975	Drahobejlova 1404/4, 190 00 Praha 9
<b>Česká průmyslová zdravotní pojišťovna</b>	205	47672234	Jeremenkova 161/11, 703 00 Ostrava
<b>Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví</b>	207	47114321	Roškotova 1225/1, 140 00 Praha 4
<b>Zaměstnanecská pojišťovna Škoda</b>	209	46354182	Husova 302, 293 01 Mladá Boleslav
<b>Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky</b>	211	47114304	Vinohradská 2577/178, 130 00 Praha 3
<b>Revírní bratrská pokladna, zdravotní pojišťovna</b>	213	47673036	Michálkovická 967/108, 710 00 Ostrava

Zdroj: Zdravotní pojišťovny. VZP ČR [online]. Praha, 2022 [cit. 23.04.2022]. Dostupné z:  
<https://www.vzp.cz/poskytovatele/ciselniky/zdravotni-pojistovny>

### **Příloha č. 3** Dotazník pro vysokoškolské studenty

#### **Povědomí o profesionální dentální hygieně u vysokoškolských studentů**

Dobrý den,

Jmenuji se Tereza Novotná a jsem studentkou oboru Dentální hygienistka na 3.lékařské fakultě Univerzity Karlovy. Ráda bych Vás poprosila o vyplnění dotazníku, který je určen pro studenty vysokých škol. Dotazník bude součástí mé bakalářské práce na výše uvedené téma a je zcela anonymní.

Děkuji za Váš čas.

1. Pohlaví
  - a) Muž
  - b) Žena
  
2. Studijní program
  - a) Bakalářský studijní program
  - b) Magisterský studijní program
  - c) Jiný
  
3. Forma studia
  - a) Prezenční
  - b) Distanční
  - c) Kombinovaná



4. Ročník

- a) 1.ročník
- b) 2.ročník
- c) 3.ročník
- d) 4.ročník
- e) 5.ročník
- f) 6.ročník

5. Zaměření

- a) Ekonomické
- b) Zdravotnické
- c) Technické
- d) Jiné\_\_\_\_\_

6. Víte, co je to dentální hygiena?

- a) Ano
- b) Ne

7. Víte, jaký je rozdíl mezi zubním lékařem a dentální hygienistkou?

- a) Ano
- b) Ne

8. Jaké jsou důvody pro návštěvu dentální hygienistky?

(Můžete zaškrtnout více odpovědí.)

- Onemocnění dutiny ústní (např. zánět dásní)
- Prevence
- Odstranění zubního kamene
- Naučení správné techniky čištění
- Jiné\_\_\_\_\_

9. Navštívil/a jste již dentální hygienistku?

- a) Ano
- b) Ne

Přeskočte na otázku 18

10. Odkud jste se dozvěděl/a o dentální hygieně?

- a) Od svého zubního lékaře
- b) Od rodiny, příbuzných, kamarádů apod.
- c) Z médií (televize, rádio a jiné)
- d) Jiné\_\_\_\_\_

11. Co bylo důvodem Vaší první návštěvy dentální hygieny?

- a) Doporučení zubního lékaře
- b) Onemocnění dutiny ústní (např. zánět dásní)
- c) Odstranění zubního kamene
- d) Jiné\_\_\_\_\_

12. Co bylo součástí dentální hygieny? (Můžete zaškrtnout více odpovědí.)

- Vyšetření stavu chrupu
- Odstranění zubního kamene
- Leštění zubů
- Bělení zubů
- Nácvik správného čištění zubů zubním kartáčkem
- Nácvik správného čištění zubů mezizubními pomůcky (např. zubní nit, mezizubní kartáček)
- Poradenství v oblasti výživy související s chrupem
- Jiné\_\_\_\_\_

13. Byla pro Vás dentální hygiena přínosná?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

14. Jak často navštěvujete dentální hygienu?  
a) Pravidelně (minimálně 1x ročně)  
b) Nepravidelně (méně než 1x ročně)      Přeskočte na otázku 16
15. Co Vás motivuje k pravidelným návštěvám (minimálně 1x ročně) dentální hygienistky?      Přeskočte na otázku 20
- -----
16. Z jakého důvodu nenavštěvujete dentální hygienu pravidelně (minimálně 1x ročně)?  
 Finanční náročnost  
 Špatná dostupnost  
 Strach z ošetření  
 Myslím, že to nepotřebuji.  
 Jiné \_\_\_\_\_
17. Navštěvoval/a byste dentální hygienu pravidelně (minimálně 1x ročně), kdyby byla proplácena pojišťovnou, nebo by na ni alespoň částečně pojišťovna přispívala?      Přeskočte na otázku 20  
a) Ano, pokud by byla plně proplácena pojišťovnou.  
b) Ano, pokud by byla proplácena pojišťovnou alespoň částečně.  
c) Ne
18. Jaký je důvod, proč jste dentální hygienu nenavštívil/a?  
 Finanční náročnost  
 Špatná dostupnost  
 Strach z ošetření  
 Myslím, že to nepotřebuji.  
 Nevím, co to je.  
 Jiné \_\_\_\_\_

19. Navštěvoval/a byste dentální hygienu, kdyby byla proplácena pojišťovnou, nebo by na ni alespoň částečně přispívala?

- a) Ano, pokud by byla plně proplácena pojišťovnou.
- b) Ano, pokud by byla proplácena pojišťovnou alespoň částečně.
- c) Ne

20. Zajímají Vás informace o zubním zdraví?

- a) Ano
- b) Ne

21. Myslíte si, že máte dost informací o zubním zdraví?

- a) Ano
- b) Ne

22. Kde získáte informace o zubním zdraví?

(Můžete zaškrtnout více odpovědí.)

- Zubní lékař/dentální hygienistka
- Škola
- Televize
- Rodina
- Internet
- Noviny
- Publikace
- Jiné\_\_\_\_\_